26 ՅՈՒՆԻՍ 1997 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 118 (1372)

Ազգ

Azg
armenian daily

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Բելգիայում Թուրքիայի դեսպանությունը ռմբահարության համար մեղադրում է PKK-ին

Թուրքական մամուլում շարունակվում են անցյալ շաբաթ օրը Բելգիայում Թուրքիայի դեսպանատան վրա զգված ռումբի արձագանքները: Ինչպես հայտնի է, Հռոմից կատարված հեռախոսազանգով այդ դեպքի պատասխանատվությունը ստանձնել էր, իբր, հայկական ահաբեկչական «Գուրգեն Յանիկյան» խմբավորումը, ինչի մասին «Ազգը» գրել էր չակերտների մեջ: Պոլսում հրատարակվող «Ժամանակ» օրաթերթը երեկ տեղեկացրեց, որ Բրյուսելից հասնող տեղեկությունները ցույց են տալիս, որ ռմբահարման համար այժմ կասկածները հետզհետե կենտրոնանում են քրդական անջատողական PKK կազմակերպության վրա: «Անատոլու» գործակալության համաձայն, PKK-ի քաղաքական թեւի այդ ծխածածկույթը փարատելու համար Բրյուսելում թուրքական դեսպանությունը հունիսի 24-ին հանդես է եկել Բելգիայի հասարակական կարծիքին ուղղված մի հայտարարությամբ, որտեղ «անհավատալի եւ ծիծաղելի» է համարվում դեպքի պատասխանատվությունը մի այդ կազմակերպության վերագրելը եւ, թե պայթած ռումբի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ռմբահարման հեղինակը PKK-ն է:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության

Արցախը մնում է ողջ հայության ուշադրության կենտրոնում

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հունիսի 25-ին ԳԱԱ նիստերի մեծ դահլիճում բացվեց «Արցախի հիմնահարցը» երկօրյա գիտաժողովը՝ հանրապետության գիտական, հասարակայնության, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների, մտավորականության լայն շրջանակի, ինչպես նաեւ Օլեգ Եսայանի գլխավորած ԼՂՀ ստվար պատվիրակության մասնակցությամբ: Այն հրավիրել էր «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համաժողովի նախապատրաստման կազմկոմիտեն, որի ղեկավար, ՀԴԿ նախագահ Արամ Սարգսյանն իր բացման խոսքում ընդգծեց, թե «հատկապես վերջին ժամանակներս միջնորդ պետությունների ու կազմակերպությունների համառությամբ փորձում են մեզ պարտադրել հիմնահարցի այնպիսի լուծումներ, որոնք ոչ մի կերպ չի կարելի ընդունել»: Կազմկոմիտեի ղեկավարը նշեց, թե «մենք, իհարկե, պետք է շնորհակալ լինենք միջնորդ պետություններին ու կազմակերպություններին իրենց բարի ցանկությունների համար, բայց դրա հետ մեկտեղ պետք է պատրաստ լինենք այլընտրանքային առաջարկներ ներկայացնելու եւ մեր ազգային շահը պաշտպանելու»: Քննադատելով երկակի ստանդարտներով առաջնորդվող մեծ տերություններին, Արամ Սարգսյանը նշեց, թե «ինչո՞ւ այդ միջնորդները հիմա նույն կերպ չեն համոզում ադրբեջանցիներին, թե համակերպվեք, որ կորցրել եք այն, ինչը երբեք ձերը չի եղել»: Արամ Սարգսյանը նշեց, որ համահայկական համաժողով գումարելը, որի ուղղությամբ կազմկոմիտեն աշխատում է արդեն տարիուկես, չի կորցրել իր հրատապությունը, քանզի պետք է ձեւավորվի միակամ տեսակետ այս ազգային խնդրի նկատմամբ՝ արտաքին ճնշումներին հաջողությամբ դիմագրավելու համար:

Գիտաժողովի մասնակիցներին ԼՂՀ ղեկավարության ողջույնը հաղորդեց Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցիչ տիկին Նաիրա Մելքումյանը, իր հերթին կարեւորելով «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համաժողովի հրավիրումը: Այն, ըստ տիկին Մելքումյանի, առաջին հերթին պետք է ցույց տա արցախահայությանը, «որ նա շարունակում է մնալ ողջ հայության ուշադրության կենտրոնում, հայության հույսն ու հավատն է»:

Տես • էջ 2

ԱՍՈՒԼԻՍ

Լեւոն Զուրաբյանի արվեստը՝ ինչ էլ լինի չնահանջել

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Երեկ ընդհանրապես ասուլիսային օր էր... չորս, հինգ, վեց հանդիպում լրագրողների հետ՝ մոտավորապես նույն ժամերին եւ բեւեռապես տարբեր հարցերի շուրջ: Թղթակիցների մեծ մասը, բնականաբար, իրենց կարոտն էին առնում Վազգեն Մանուկյանից եւ այդ իսկ պատճառով ֆիզիկապես չէին կարող ներկա լինել Լեւոն Զուրաբյանի ասուլիսին: Պարոն Զուրաբյանը, տեղեկանալով այդ մասին, շնորհակալություն հայտնեց հավաքվածներին իրեն հարգելու համար, առաջարկելով, սակայն, սպասել եւս մի քանի րոպե: Դա, ինչ խոսք, տվյալ պարագայում արդարացված էր, քանի որ ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղարը քաջ գիտակցում էր իր ասելիքի կարեւորության աստիճանը: Կարեւորությունն այն էր, որ հայտարարության ձեւով խոսվելու էր երեք հիմնական հարցերի շուրջ, եւ այդ խոսքը, ինչպես ցույց տվեց հաջորդող ասուլիսը, համեմված էր լինելու վերլուծական մտքի սոուսով: Նախ՝ «...այսօր կարելի է արձանագրել, որ սեպտեմբերյան հետընտրական ցնցումից հետո, հասարակության մեջ ստեղծված լարվածությունը էապես նվազել է շնորհիվ վիճահարույց հարցերի իրավական հանգուցալուծման, ինչպես նաեւ քաղաքացիական համաձայնության վերականգնմանն ուղղված երկխոսության»: Նման կարեւոր «առաջընթացը», ըստ պարոն Զուրաբյանի, հնարավորություն է տալիս ՀՀ նախագահին շարունակելու սահմանադրական անցումային դրույթների հետեւողական իրագործումը, որն ընդհատվել էր սեպտեմբերյան քաղաքական ճգնաժամի պատճառով: Այդ իրագործում կոչվածը ենթադրում է՝ հզոր աջակողմյան կուսակցության ստեղծում, ակտիվ մասնակցություն ՀՀՇ համագումարի հետ կապված զարգացումներին եւ անկախ դատական իշխանության ստեղծում շնորհիվ առաջիկա դատաիրավական ռեֆորմի: Ի դեպ, Լեւոն Զուրաբյանը գտնում է, որ հնարավոր չէ «միանգամից ամբողջ դատական իրավակարգը (օրինակի առումով) դարձնել անկախ, որովհետեւ ինչ-որ մեկը պետք է նշանակի այդ դատավորներին: Իհարկե, մի քանի տարի հետո, երբ որեւէ նոր՝ նախագահ գա իշխանության, ապա նա հնարավորություն չի ունենա բոլոր դատավորների վրա մեծ լծակներ ունենալու, որովհետեւ այս դատավորներն արդեն նշանակված են...»: Ինչ խոսք, բերված օրինակը ուղղակի փայլուն է, իսկ բովանդակությունը, ինչպես գտնում է պրն Լեւոն Զուրաբյանը՝ «բնական»:

Տես • էջ 2

«Սփյուռքը տրոհելու գործում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ավելի մեծ հաջողությունների հասավ, քան КГБ-ն»

Պնդում է Վազգեն Մանուկյանը

Հունիսի 25-ին ԱԺՄ գրասենյակում կայացավ ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանի մամլո ասուլիսը: Նա ներկայացրեց ԱՄՆ կատարած իր այցի մի շարք մանրամասներ եւ դիտարկումներ: Մանուկյանը նշեց, որ ԱՄՆ հրավերը Հայ դատի հանձնախմբի եւ ԱՄՆ-ի Ազգային ժողովրդավարական ինստիտուտի (NDI) կողմից էր: Քննարկված հարցերի շրջանակը Մանուկյանը բաժանեց 2 մասի՝ ա) Հայաստանում ժողովրդավարության հաստատման հիմնախնդիրների վերհանումը, բ) Ղարաբաղի հարցը: ԱԺՄ նախագահը նշեց, որ ամերիկյան հանդիպումների ընթացքում ինքը ընդգծել է, որ Հայաստանի ժողովրդավարական համակարգի կառուցումը պետք է կատարվի ժողովրդի ուժերով, օրինական ճանապարհով, ընտրությունների միջոցով, այլ ոչ թե հեղափոխական ճանապարհով:

Մանուկյանը նշեց, որ ԱՄՆ-ում NDI-ի ղեկավար Լեդսկու շնորհիվ կազմակերպվել է կլոր սեղան, որին հրավիրված են եղել Հայաստանի, Ռուսաստանի, Ադրբեջանի դեսպանատների ներկայացուցիչները: Նա նշեց, թե ԱՄՆ-ում գտնում են, որ Հայաստանը վերածվում է Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի: ԱԺՄ նախագահը նշել է, որ իհարկե Հայաստանում կան մտահոգիչ երեւույթներ, սակայն Հայաստանի ժողովուրդը թույլ չի տա, որ երկրում Հուսեյնի ռեժիմ հաստատվի, քանի որ «մեր ժողովուրդը պատրաստ է ժողովրդավարության, եւ կհասնի դրան, եւ մեր ժողովուրդը շատ լավ գիտի, թե ինչ է ազատությունը»:

Ինչ վերաբերում է նավթային ընկերություններին, Մանուկյանը նշեց, որ հենց նրանց է ձեռնտու տարածաշրջանում կայունության եւ խաղաղության հաստատումը: Սակայն, ըստ Մանուկյանի, նավթային ընկերությունների հետաքրքրված շահերին գումարվել է ոչ բարենպաստ այն արտաքին քաղաքականությունը, որ վարում է Հայաստանը:

Տես • էջ 8

ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Սենատի հատկացումների հանձնախումբը հաստատեց ենթահանձնախմբի որոշումը

ՌԱԿ անգլերեն պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթըր»-ի խմբագրությունից (Բոստոն) ստացված ֆաքսը տեղեկացնում է, որ, ինչպես ակնկալվում էր, ԱՄՆ-ի Սենատի հատկացումների հանձնախումբը հունիսի 24-ի իր նիստում ձայների 20-1 հարաբերությամբ հավանություն է տվել մի շաբաթ առաջ Սենատի արտաքին գործառնությունների ենթահանձնախմբի որոշմանը, որով նախատեսվում է առաջիկա ֆինանսական տարում Հայաստանին հատկացվելիք օգնության ծավալը թողնել անփոփոխ, այսինքն 95 միլիոն դոլար: Միաժամանակ Ադրբեջանի ամերիկյան օգնության արգելքը թուլացվել է, որի հետեւանքով արտասահմանում մասնավոր ներդրումներ կատարող ընկերությունները, ինչպես, օրինակ, Օվրսիզ Պրայվիթ Ինվեսթմենթս կորպորեյշընը, Էքսպորտ-իմպորտ բանկը եւ Թրեյդ էնդ դիվելոփմենթս էյջենսին այսուհետեւ կարող են գործունեություն ծավալել Ադրբեջանում հակառակ այն փաստին, որ վերջինս շարունակում է շրջափակման մեջ պահել Հայաստանն ու Ղարաբաղը: Ադրբեջանին այս բացառությունը ընձեռելու գործում կարեւոր դեր խաղացին սենատորներ Ռիչարդ Բիրդն ու Պատրիկ Լիհին: Այդ որոշմամբ նկատելի շրջադարձ կատարվեց ամերիկյան քաղաքականության մեջ դեպի նավթի պաշարներով հարուստ Ադրբեջանը:

Հանձնախումբը հավանություն տվեց նաեւ Եգիպտոսին նպատակաուղղված հատկացումները վերականգնելու սենատոր Թեդ Սթիվենսի առաջարկին եւ Կիպրոսին 15 միլիոն դոլար հատկացնելու սենատոր Բարբարա Միքուլսկու առաջարկին: Ակնկալվում է, որ հուլիսի 4-ի տոնակատարություններից հետո արտասահմանյան հատկացումների հարցը կքննարկվի Ներկայացուցիչների պալատում:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ղարաբաղյան հիմնախնդիրը կարող է լուծվել միայն բոլոր կողմերի մասնակցության դեպքում

Գտնում է Քոյթ Դ. Բլեքերը

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Մամուլի ազգային ակումբի նախաձեռնած «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում հունիսի 25-ին Արմենպրեսի մամուլի սրահում կայացավ լրագրողների հանդիպումը Ազգային անվտանգության հարցերով ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնի նախկին օգնական, ազգային անվտանգության խորհրդի Եվրասիայի, Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի գծով ավագ ղեկավար, Միջազգային հարաբերությունների հետազոտությունների ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Քոյթ Դ. Բլեքերի հետ:

Քոյթ Դ. Բլեքերը պատրաստակամություն հայտնեց առանց նախաբանի միանգամից պատասխանել լրագրողների հարցերին: Մեկնաբանելով Երեւանում ընթացող միջազգային գիտաժողովում ունեցած ելույթի այն դրույթը, համաձայն որի ազգերի ինքնորոշման սկզբունքը անդրկովկասյան ոչ մի պետության այս պահին ձեռնտու չէ, քանի որ հակադրվում է պետականության սկզբունքին, Բլեքերը նշեց, որ թերեւս ճիշտ կլիներ, որ ինքը հայերեն խոսեր, որպեսզի ավելի հստակ ներկայացվեր իր ելույթը: Չնայած դրան, ի մեկնաբանություն ասվածի, Բլեքերը ավելացրեց, որ ազգային ինքնորոշման սկզբունքով առաջնորդվելը Հարավային Ասիայի պետություններից եւ ոչ մեկին ձեռնտու չէ ներկա պահին, քանի որ այդ սկզբունքը կյանքի կոչելու դեպքում դարձյալ կվերսկսվեն ռազմական բախումները եւ քաղաքական խնդիրները իրավական մակարդակից կտեղափոխվեն պատերազմական մակարդակ:

Տես • էջ 3

Նավապետ Կուստոն ուղեւորվեց «լռության աշխարհ»

ՓԱՐԻԶ, 25 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Լռության աշխարհում», հենց այսպես է կոչվում օվկիանոսային խորքերի հայտնի հետախուզող Կուստոյի գրքերից մեկը: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, հունիսի 25-ին 87 տարեկան հասակում իր մահկանացուն կնքեց ֆրանսիացի մեծ ճանապարհորդ եւ կինեմատոգրաֆիստ, ակվալանգի գյուտարար Ժակ Իվ Կուստոն: Կուստոն քաջ հայտնի է նաեւ հեռուստադիտողներին: Նրա ղեկավարությամբ նկարահանված հրաշալի ֆիլմերը ցուցադրվել են աշխարհի բոլոր հեռուստակայանների էկրաններին: Այս աշխատանքի համար նա արժանացել է Կաննի կինոփառատոնի բարձրագույն պարգեւի «Ոսկե արմավենու ճյուղի»:

Ժակ Իվ Կուստոն թողել է մեծածավալ գիտական ժառանգություն, որի կարեւորագույն մասն է օվկիանոսագիտական հետազոտություններով զբաղվող Կուստոյի ընկերությունը:

ընթացիկ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Սանկտ Պետերբուրգը որպես ԱՊՀ Դավոս

Հունիսի 18-20-ը Սանկտ Պետերբուրգում անցկացվեց ԱՊՀ երկրների տնտեսական համաժողով: ՀՀ մեծաթիվ պատվիրակության կազմում էին կառավարության, Ազգային ժողովի, տնտեսական կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների ներկայացուցիչներ: Համաժողովի արդյունքներին երեկ լրագրողներին ծանոթացրին պատվիրակության անդամներ, արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության աշխատակիցներ Արմեն Պետրոսյանը եւ Գագիկ Եղիազարյանը: Համաժողովին ներկայացված էին հայկական 20 ձեռնարկությունների ծրագրեր, որոնցից 5-ը Քաջարանի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը, «Տրանզիստոր», «Մարս», «Լույս» գիտաարտադրական միավորումները, ավտոդողերի գործարանը ցուցափեղկեր ունեին: Մյուսների մասին իրենց իսկ տնօրենների ծրագրերից զատ համառոտ տեղեկություններ կարելի էր ձեռք բերել նաեւ Ձեռներեցների զարգացման եւ ներդրումների խթանման հայկական գործակալությունից (EDIPA), որը Գ. Եղիազարյանի գնահատականով, բավականաչափ խնամքով էր կատարել այդ գործը (հիշեցնենք, որ Գերմանիայի արդյունաբերողների Հայաստան այցի ժամանակ այդ թերությունը զգացնել տվեց): Սակայն գործակիցների որոնումը սպասված ակնկալիքները չարդարացրեց, քանի որ ժամանակը սեղմ էր ընդամենը 2 օր, իսկ մասնակիցների թիվը 1000-ից ավելի: Հայկական պատվիրակության գլխավոր նպատակը դարձավ համապատասխան գործակիցներ փնտրելը Ռուսաստանի Դաշնությունում, մանավանդ որ ժամանակի ընթացքում նախապատրաստական աշխատանքներ էին արված: Թերեւս նույն խնդիրն ունեին նաեւ ԱՊՀ մյուս երկրները, ուստի մյուսների հետ շփման եզրերը չափազանց քիչ էին: Այդպիսի հանդիպումներ հիմնականում եղան կլոր սեղանների շուրջ, որտեղ արձանագրվեց ԱՊՀ երկրների ներքին շուկայի հնարավորությունների օգտագործման անհրաժեշտությունը: Համաժողովը, մասնակիցների կարծիքով, ավելի շատ ներկայացուցչական էր: Սա առաջին փորձն էր եւ, այնուամենայնիվ, ինչ-որ ուսուցողական բնույթ ուներ: Առավել գործնական եղան ընթացիկ հանդիպումները: ՀՀ արդյունաբերողների եւ գործարարների միությունը համաձայնագիր կնքեց ՌԴ համանուն միության հետ, ըստ որի այս տարվա աշնանը Երեւան կայցելի ռուսական ձեռնարկությունների ներկայացուցիչների պատվիրակությունը: Մասնավոր հանդիպումներ եղան Ա. Վոլսկու եւ Ֆ. Աբալկինի հետ: Ընդհանրապես ռուսական կողմը մեծ հետաքրքրություն էր հանդես բերում Հայաստանի հետ համագործակցելու հարցում:

Հայկական պատվիրակության ներկայացրած ծրագիրը, որը դեռ ավարտուն չէր եւ չէր հաստատվել կառավարության կողմից, հավանություն ստացավ: Ըստ Գ. Եղիազարյանի, կարեւորն այստեղ գաղափարն էր, որ ընդունվեց երկու կողմերի կողմից եւ հիմնականում գյուղատնտեսության ասպարեզում հարաբերությունների հիմք կարող է դառնալ: Շարունակվում է ծրագրի կատարելագործման աշխատանքը:

Այդուհանդերձ գործակիցների որոնման փնտրտուքը միանգամայն անպտուղ չի կարելի համարել: Մի քանի ձեռնարկություններ պայմանագրեր ձեռք բերեցին, այդ թվում ավտոդողերի գործարանը, որի տնօրենը ավելի վաղ Մոսկվայում գտնվելով բավականաչափ առաջարկներ էր ստացել ռուս գործընկերներից: Բելառուսի հետ պայմանագիր կնքեց «Երազ» ավտոգործարանը Հայաստանում «Բելառուս» տրակտորի արտադրություն հիմնելու եւ սպասարկելու տարածաշրջանի տրակտորների պահանջարկը: Երեւանի կաբելի գործարանը կարճ ժամանակում համատեղ ձեռնարկություն ստեղծելու համաձայնագիր ստորագրեց ՌԴ կաբելային ինստիտուտի հետ (որի մասնաճյուղն էր նախկինում), սա հնարավորություն կտա ծանոթանալու կաբելային ողջ արդյունաբերության հետ կապված մշակումներին, ստանալու կոնկրետ առաջարկներ, պատվերներ, աշխատելու ոչ միայն ռուսական, այլեւ տարածաշրջանային շուկաների համար: Առաջարկվեց նաեւ, որ մոտ ժամանակներում հուլիս-օգոստոս ամիսներին, ՀՀ կառավարության եւ էներգետիկայի ասպարեզի հայկական ձեռնարկությունների պատվիրակություն մեկնի ՌԴ մայրաքաղաք, քննարկելու այդ բնագավառի հրատապ խնդիրները:

Ա. Պետրոսյանն առանձնացրեց փոքր եւ միջին բիզնեսի զարգացման դերը, որ ստեղծման առավել գործուն միջավայր կարող է ապահովել: Տեղեկացնելով, որ ԱՊՀ միջպետական տնտեսական կոմիտեին կից փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրության օժանդակության խորհրդատվական հանձնաժողովի երկրորդ նիստի ընթացքում (հունվարին) ստորագրված համաձայնագրին իր մասնակցությունն է բերել նաեւ Հայաստանը, Պրն Պետրոսյանը հայտնեց, որ պետերբուրգյան հանդիպման ընթացքում քննարկվել է հանձնաժողովի 4-րդ նիստը Երեւանում անցկացնելու հարցը: Ամենայն հավանականությամբ, դա կլինի 1998 թ. ապրիլ-մայիս ամիսներին: Անմիջական շփումները հեռանկարային կլինեն հանրապետության տնտեսության համար: «Սերտաճման խնդիրը լուրջ է դրված եւ առանց ընդհանուր շուկայի ստեղծման դժվար թե որեւէ երկիր կարողանա արագ ու ճիշտ զարգանալ»:

«Տարանջատումը տեղի ունեցավ հիմնականում ճանապարհների պատճառով, իսկ այդ ասպարեզում դեռեւս բարելավում չի նկատվում, ինչպե՞ս այդ դեպքում իրականացնել համագործակցությունը» հարցին պատասխան տվեց, որ տրանսպորտային փոխադրումների այլընտրանքային ճանապարհն այսօր Փոթի-Նովոռոսիյսկ նավային ճանապարհն է, որտեղից գնացքի փակ շարժակազմերը տեղափոխվում են երկաթգիծ ու շարունակում ճանապարհը: Վիճահարույց է միայն այն, թե ով է իրականացնելու նավային փոխադրումները, Ռուսաստանի Դաշնությո՞ւնը, թե՞ Վրաստանը: Պատվիրակության ներսում լրջորեն քննարկվում էր նոր ուղիների որոնման հարցը: Առաջիկայում նախատեսվում է օգտագործել Աբխազիայի երկաթգիծը, օգտվել Իրանի այսօր արդեն ընձեռած հնարավորություններից: Ավելի ու Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության շրջանակներում հնարավոր է համապատասխան ազատ գոտու ստեղծումը:

Ամեն դեպքում Հայաստանի շուկան հրապուրիչ է իր ներքին ենթակառուցվածքով, կրթված աշխատուժով, բարելավում ապահովող որոշակի պայմաններով եւ, բանախոսների կարծիքով, դա չպետք է կորցնել:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Կառավարությունը աջակից միգրացիոն ծրագրերին

Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունեց Միգրացիայի միջազգային կազմակերպության Եվրոպայի եւ Հյուսիսային Ամերիկայի տարածաշրջանային գրասենյակի տնօրեն Դիրկ դե Ուինտերին: Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին Միգրացիայի միջազգային կազմակերպության կողմից Հայաստանում իրականացվող ծրագրերը, մասնավորապես նշվեց, որ հանրապետությունում սկսվել է կառավարման բնագավառում կադրային բազայի ամրապնդման ծրագրի իրագործումը, որի նպատակն է պատրաստել միգրացիոն պրոցեսների եւ հոսքի կարգավորումն ապահովող համատեղ համակարգ:

Պարոն դե Ուինտերն ասաց, որ նախաձեռնության հաջող իրագործման համար մեծ նշանակություն ունի կառավարության աջակցությունը:

Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ Հայաստանն ԱՊՀ երկրներից առաջինն է անդամակցել Միգրացիայի միջազգային կազմակերպությանը եւ խիստ կարեւորում է բնակչության տեղաշարժի հետ կապված խնդիրները: Ողջունելով կազմակերպության գործունեությունը, նա վստահեցրեց, որ կառավարությունն ըստ ամենայնի կաջակցի միգրացիոն ծրագրերի իրականացմանը:

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Արցախը մնում է ողջ հայության ուշադրության կենտրոնում

Սկիզբը էջ 1

Չզլացնելով, թե փխրուն հրադադարի պայմաններում չպետք է տրվել խաղաղության եւ ԼՂՀ հիմնահարցի վերջնական կարգավորման պատրանքին, տիկին Նաիրա Մելքումյանը նշեց, որ «մենք մուտք ենք գործում միգուցե ամենադժվարին եւ հակասություններով լի ժամանակաշրջան», ուստի պարտավոր ենք մեզ հաշիվ տալ, որ «ռազմի դաշտում տարած հաղթանակները կարող են կորցնել իրենց նշանակությունը, եթե բացակայեն քաղաքական կամքն ու միասնականությունը»: «Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը ինքնորոշվել է իր պատմական տարածքում, եզրափակեց տիկին Մելքումյանը, եւ երբեք չի հանդուրժի որեւէ օտար ուժի կամ պետության բռնություն»:

Այնուհետեւ ելույթներ ունեցան Լեւոն Խուրշուդյանը, Արկադի Վարդանյանը, հանրահայտ Ցվետանա Պասկալեւան, Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանը, Ալեքսանդր Մանասյանը, Համլետ Դալլաքյանը, Անդրանիկ Բուռնազյանը, Հակոբ Հակոբյանը, Վլադիմիր Խոջաբեկյանը եւ բազմաթիվ ուրիշներ: Նրանք հանգամանորեն անդրադարձան Արցախի հիմնահարցը որպես Հայ դատի բաղկացուցիչ մաս դիտարկելու, միջազգային մասշտաբով անհրաժեշտ քարոզչական աշխատանք ծավալելու, հիմնահարցը ռազմա-քաղաքականից իրավական դաշտ փոխադրելու, նրա լուծման միջազգային իրավական հիմքերի բացահայտման եւ շատ այլ խնդիրների:

Գիտաժողովն աշխատանքը շարունակելու է հունիսի 26-ին՝ ըստ ենթաբաժինների, բանավեճերի ծավալման տեսքով, որոնց արդյունքում ընդունվելու են միասնական տեսակետ արտահայտող փաստաթղթեր:

Լեւոն Զուրաբյանի արվեստը՝ ինչ էլ լինի չնահանջել

Սկիզբը էջ 1

Այնուամենայնիվ, մամուլի քարտուղարը լավատես է, քանի որ «ժողովուրդը չընդունեց արմատական ընդդիմության հեղափոխականությունը, նախապատվությունը տալով հասարակությանը հուզող հարցերի լուծմանը օրինական պետական ինստիտուտների շրջանակներում»:

Երկրորդ հարցը, որի շուրջ անհրաժեշտ համարեց խոսել Լեւոն Զուրաբյանը՝ ղարաբաղյան խնդրի շուրջ ընթացող բանակցություններն էին: Այս առումով նա բավարար համարեց նշել միայն, «որ եռանախագահության առաջարկներին եւ Հայաստանը, եւ Լեռնային Ղարաբաղը տվել են պատասխաններ, Ադրբեջանի պատասխանի մասին որեւէ տեղեկություններ չունեմ»: Պարոն Զուրաբյանը, նման հակիրճությունը հիմնավորեց նրանով, որ «այս խնդիրներում չափազանց կարեւոր է կոնֆիդենցիալության պահպանումը»: Ընդ որում, մի փոքր կանգ առնելով, այսպես կոչված «արտահոսքերի» հարցի վրա, նա հարկ համարեց նշել, որ դրանց մեծամասնությունը կամ որեւէ կապ չունի իրականության հետ, կամ էապես աղավաղված է: Այսպիսի «արտահոսքերը», պարոն Զուրաբյանի համոզվածությամբ, արժանի չեն որեւէ արձագանքի (հերքելու կամ հաստատելու առումով) եւ շատ դեպքերում ուղղակի օգտագործվում են Ադրբեջանի կողմից բանակցությունների ընթացքի վրա ազդելու նպատակով:

Եզրափակելով ասելիքը, ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարը ընդգծեց, որ մեր երկիրը «լիովին համամիտ է ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի նախագահների դենվերյան համատեղ հայտարարության դրույթներին եւ մտահոգություններին»: Ըստ պարոն Զուրաբյանի, Հայաստանը կշարունակի կառուցողական մասնակցությունը եռանախագահության հովանու ներքո տարվող բանակցություններին:

Ի դեպ, Լեւոն Զուրաբյանը խոստովանեց, որ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի պատասխանները՝ եռանախագահության առաջարկների հանդեպ տարբեր են, նշեց, որ սա զարմանալի բան չէ, «որ այսպես միշտ եղել է, եւ նորություն այստեղ չկա»: Եվ երբ թղթակիցները ցանկություն հայտնեցին պարզելու, թե որո՞նք են այդ տարբերությունները, ՀՀ մամուլի քարտուղարը պատասխանեց. «Չէ, գիտեմ, որ ուզում եք ինձնից խոսք քաշել, բայց ինչքան դուք եք վարպետացել այդ արվեստում, այդքան էլ ես եմ վարպետացել չնահանջելու արվեստում»:

Ահմադ Ռասլան. «21-րդ դարը Հայաստանի համար կլինի առաջադիմության դար»

Սահիդ Իմամը՝ Եգիպտոսի դեսպան Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ահմադ Ֆուադ Ռասլանը հուլիսի 1-ին կմեկնի Եգիպտոս, ավարտելով իր դիվանագիտական գործունեությունը Հայաստանում: «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակից Սոնա Մաշուրյանի խնդրանքով պրն Ռասլանը մեկնաբանում է հայ-եգիպտական հարաբերությունների ներկայիս վիճակը, դրանց հեռանկարները, ներկայացնում իր հաջորդին դեսպան Սահիդ Իմամին:

— Դուք 1993 թ. նշանակվել եք ՀՀ-ում ԵԱՀ գործերի ժամանակավոր հավատարմատար: Եթե ամփոփելու լինենք, ինչպե՞ս կգնահատեք հայ-եգիպտական հարաբերությունների ներկայիս վիճակը եւ ինչպիսի՞ն է, ըստ Ձեզ, դրանց զարգացման հեռանկարը:

— 1993 թ. մայիսի 2-ին, Հայաստան ժամանելուց հետո, Հայաստանի նախկին արտգործնախարար Վահան Փափազյանը ինձ խնդրեց ներողամիտ լինել Հայաստանում առկա ծանր կենցաղային պայմանների համար: Ես առանց երկմտելու պատասխանեցի. «Ես եկել եմ Հայաստան որպես բարեկամ, եւ բարեկամի պարտականությունն է բոլորի հետ կիսել նրանց դժվարությունները»:

Մեկնելով Հայաստանից, կարող եմ վստահաբար ասել, որ Հայաստանը գտնվում է լավ պայմանների մեջ (չեմ կարող ասել գերազանց): Երբ անցյալ տարիներին մարդիկ գրեթե դողում էին, ապա այսօր Հայաստանը էլեկտրաէներգիա է արտահանում այլ երկրներ: Ուզում եմ շնորհավորել Հայաստանի կառավարությանը եւ հայ ժողովրդին, որ կարողացան հաղթահարել այս բոլոր դժվարությունները: Արդեն 3 տարի է, ինչ պահպանվում է հրադադարը Լեռնային Ղարաբաղում, ընթանում է խաղաղ կարգավորման գործընթացը, սկսել են վերակառուցվել 1988 թ. երկրաշարժի հետեւանքով ավերված Գյումրի եւ Սպիտակ քաղաքները, սպիանում են երկրաշարժի թողած վերքերը: Երբ խաղաղություն հաստատվի Անդրկովկասում եւ բացվեն սահմանները, տարածաշրջանը կդառնա նույնպիսի բարգավաճ, Ասիան Եվրոպային կապող տարածաշրջան, ինչպիսին եղել է դարեր առաջ:

Ես կարծում եմ, որ շատ կարճ ժամանակում կբացվի սահմանը Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ, ինչպես ժամանակին բացվեց սահմանը Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ: Ես վստահ եմ, որ 21-րդ դարը Հայաստանի եւ ընդհանրապես հայ ժողովրդի համար կլինի առաջադիմության դար: Այդ մասին ավելի մանրամասնորեն ես անդրադարձել եմ իմ «Հայաստան. ազգություն եւ պետություն» գրքի վերջին «Հայաստանը եւ 21-րդ դարը» գլխում: Գիրքը արաբերեն լեզվով շուտով լույս կտեսնի Եգիպտոսում:

— Հայաստանից մեկնելուց հետո ինչո՞վ եք մտադիր զբաղվել:

— Ես պիտի աշխատեմ որպես դեսպան ԵԱՀ արտաքին գործերի նախարարության ընդհանուր վարչությունում: Շուտով կստորագրվի ԵԱՀ նախագահի եւ արտգործնախարարի հրամանը նախարարությունում իմ կողմից այդ պաշտոնը ստանձնելու մասին:

— Արդյոք Եգիպտոսը Հայաստանում դարձյա՞լ ներկայացվելու է ժամանակավոր հավատարմատարով, թե՞ նշանակվելու է արտակարգ եւ լիազոր դեսպան:

— Արդեն ՀՀ-ում ԵԱՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան է նշանակվել պրն Սահիդ Իմամը, որը ներկայումս ԵԱՀ դեսպանն է Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետությունում: Նախատեսվում է, որ օգոստոսի 1-ից նա կստանձնի իր նոր պաշտոնը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863

Համակարգչային
ծառայութիւն / 581841

Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Յղումը «Ազգին» պարտադիր է

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Երբ երկու տեղակալ արժեն մեկ ԱԺ նախագահ, որոնցից մեկը վերցնում է այնքան իրավունք, որքան կարող է

ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը մերժեց Մամուլի ազգային ակումբի հրավերը «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում հանդիպելու լրագրողների հետ, պատճառաբանելով, թե մամլո ասուլիս կտա ԱԺ-ում: Սակայն ԱԺ նախագահի փոխարեն հունիսի 25-ին մամլո ասուլիս անցկացրեցին ԱԺ փոխնախագահներ Արա Սահակյանը եւ Կարապետ Ռուբինյանը: Ի պատասխան լրագրողներից մեկի հարցին, թե ինչո՞ւ ԱԺ նախագահը չի անցկացնում ասուլիս, Ա. Սահակյանը հարցին պատասխանեց հարցով. «Երկու տեղակալներ մեկ նախագահի չարժե՞ն», մանավանդ որ «երկու տեղակալ երկուսն էլ մի բոյի» են:

ԱԺ-ի վաղաժամկետ լուծարման եւ նոր խորհրդարանական ընտրությունների անցկացմանը Սահակյանը համաձայն չէ, քանի որ «այս ամենը պլանավորված է 4 տարվա համար: Ավելին: Կարող եք հավեսի ընկնել», իսկ «կրիզիս առաջանա ուրիշ տեղ», այլ ոչ թե ԱԺ-ում:

Ի պատասխան մեր այն հարցի, թե ՀՀՇ վարչության 2 անդամները (Ռուբինյանը եւ Սահակյանը) ինչպե՞ս են գնահատում ՀՀՇ-ում առկա իրավիճակը եւ ո՞ւմ կուզենան տեսնել ՀՀՇ վարչության նախագահի պաշտոնում, Կ. Ռուբինյանը նշեց, որ ինքն ուրախ է, որ «ՀՀՇ-ի ներսում աշխույժ բանավեճ է գնում»: Ինչ վերաբերում է ՀՀՇ վարչության նախագահի խնդրին, ապա Ռուբինյանը գերադասեց հարցի հետեւյալ ձեւակերպումը, թե ո՞ւմ չէր ցանկանա տեսնել այդ պաշտոնին: Պարզվեց, որ չի ցանկանա ՀՀՇ նախագահի պաշտոնում տեսնել Էդվարդ Եգորյանին եւ Վանո Սիրադեղյանին: Ա. Սահակյանի պատասխանն այս հարցին ավելի քան զգույշ էր եւ ավելի քան հաճոյամետ. «Ներկուսակցական պայքարը ես համարում եմ օրգանիզմի առողջության վկայություն»: Իսկ, ըստ Սահակյանի, «ով էլ դառնա ՀՀՇ վարչության նախագահ, մյուսը չպետք է հեռանա»: Իսկ ՀՀՇ վարչության նախագահի պաշտոնում ինքը նախընտրում է տեսնել Վանո Սիրադեղյանին, քանի որ վերջինս «իր մտքի պայծառությամբ, ժողովրդական պարզ էությամբ, իր փորձառությամբ առավել մեծ շանսեր ունի դառնալու ՀՀՇ նախագահ» եւ «ես նրան աջակցություն ցույց կտամ»:

Իրավունք ունե՞ր արդյոք Արա Սահակյանը ՌԴ Պետդումայի Դաշնային խորհրդի նախագահ Ստրոեւի հետ հանդիպումից հետո հայտարարել, թե Ռուսաստան-Բելառուս դաշինքին Հայաստանի միանալն արժանի է հատուկ ուշադրության, եւ ո՞ր պահն է արժանի այդ ուշադրությանը, ի պատասխան մեր այս հարցի, Սահակյանը նշեց, որ «ցանկացած սուբյեկտ վերցնում է այնքան իրավունք, որքան կարող է»: Իսկ հիշյալ դաշինքին Հայաստանը կարող է միանալ, երբ «ԱՄՆ-ն շարունակի իր կեղծ, երեսպաշտական քաղաքականությունը, ոչ մի գործնական քայլ չկատարի», որպեսզի վերացվի Ղարաբաղի գլխին կախված վտանգը, եւ «ակտիվացնելով օպոզիցիոն ուժերին, ովքեր պայքարում են այսօրվա նախագահի եւ նրա շրջապատի դեմ»: «Մենք այսօր լուրջ պետք է քննարկենք անվտանգության նոր համակարգի որոնման հարցը» ընդգծեց Սահակյանը: «Ես այդ ձգտումները (նկատի ունի Բելառուս-Հայաստան դաշինքին միանալու ձգտումները - Ն. Մ.) համարում եմ խիստ բնական, քանզի «դրանք արվում են խիստ անշնորհք»: Ըստ Սահակյանի, դա այն հակառեակցիան է, որ առաջանում է «ԱՄՆ-ի ադմինիստրացիայի» Հայաստանի նկատմամբ «ձեռքերը ոլորելու» քաղաքականություն իրականացնելիս:

Ինչ վերաբերում է ԱԺ-ի նոր կանոնակարգի մշակման դեպքում խորհրդարան ընդդիմության վերադարձի հնարավորությանը, ապա եթե Ռուբինյանը դժվարացավ այդ հարցին պատասխանել, ապա Սահակյանն անհողդողդ էր, ասելով, որ ընդդիմությունը «հոր տուն չի գնացել», այլ «անարգել է խորհրդարանը» եւ «դա այն խարանն է, որ նրանց վրա միշտ կլինի»:

Ինչ վերաբերում է «Սեպտեմբերի 25» գործով դատվածներին եւ իր մասնակցությանն այդտեղ, Սահակյանը հայտարարեց, որ իր ձեռքերը եւ խիղճը մաքուր են, եւ ինքն արել է ավելին, քան իրավունք ուներ. «Ես թույլ չեմ տա, որ դասարանից որեւէ մեկը վերադառնա բանտ», հայտարարեց նա: Չնայած դրան, Սահակյանը հայտարարեց, որ այդ մարդիկ երբեւէ պետք է պատժվեն, որպեսզի «քվիթ լինի»: Դարձյալ անդրադառնալով ԱՄՆ-ին եւ այդ երկիր Վ. Մանուկյանի կատարած այցին, Արա Սահակյանը զարմանք հայտնեց, թե ինչո՞ւ է Միացյալ Նահանգները «այդքան ուշադիր Հայաստանի դեմոկրատիայի նկատմամբ» եւ ինչո՞ւ Էլչիբեյին չեն հրավիրում ԱՄՆ: Այս արժանահիշատակ դատողությունից հետո Սահակյանը դիմեց լրագրողներին, ասելով. «Ձե՞ր տրամադրությունները գցեցի՞»:

Մեր կողմից նշենք, որ, ընդհակառակը, իր արտասանություններով, գնահատականներով, դատողություններով, իր կերպարի նոր վերհանմամբ Արա Սահակյանը երեկվա ասուլիսում գերազանցեց ինքն իրեն բարձրացնելով լրագրողների տրամադրությունը: Միակ տխուր իրողությունն այն էր, որ Սահակյանը մոռանում է, որ թեեւ քաղաքական պայքարի կանոնների համաձայն կարող են հարթվել անձնականի վերածված թշնամությունը, անհամաձայնությունը, մասնավորապես, ՀՀՇ համագումարի նախադրանքը, որ կարելի է պաշտպանել ՀՀ նախագահի ցանկացած միտքն ու ծրագիրը, սակայն չի կարելի սովորական պատեհապաշտությունը շփոթել քաղաքական պայքարի հետ:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՀՕՖ

Մարդասիրական առաքելությունը շարունակվում է

Վիգեն եպս. Այքազյանը` ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի տնօրեն

Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդը (ՀՕՖ) եղել եւ մնում է Հայաստանում մարդասիրական օգնություն իրականացնող բարեգործական միջազգային կազմակերպությունների առաջատարը, որի միայն սննդի ծրագրերից (տնօրեն` Գրիգոր Թաթուլյան) այս կամ այն չափով օգտվել են գործնականում բոլոր հայաստանյան ընտանիքները` տարբեր տարիքային խմբերի մոտ 2 մլն 200 հազար քաղաքացիներ, երեխաներ (պոլիկլինիկաների եւ մանկապարտեզների միջոցով), աշակերտներ եւ ուսանողներ, գիշերօթիկ դպրոցների եւ մանկատների սաներ, թոշակառուներ, կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի բնագավառների աշխատողներ: ՀՕՖ ծրագրերում ավելի ու ավելի կարեւորվում են բժշկական ծրագրերը, զարգացման ծրագրերը շինարարության, գյուղատնտեսության, էներգետիկայի, սոցիալական զարգացման ոլորտում, ներառյալ «Փարոսը» եւ կրթամշակութային ծրագրերը, որոնց «Ազգն» անդրադարձել է բազմաթիվ հրապարակումներում:

ՀՕՖ խողովակներով 1996 թ.-ին բաշխված սննդամթերքի արժեքը կազմել է 22 մլն 676 հազար դոլար, մնացած ծախսերի հետ (զարգացման ծրագրեր, սննդամթերքի պահպանման եւ բաշխման ծառայություններ եւ այլն)` 25 մլն 447 հազար դոլար: ՀՕՖ ծրագրերի գլխավոր ֆինանսավորողը ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտն է, որոշակի գումար են կազմում ՀՕՖ աջակիցների նվիրատվությունները (5500 նվիրատու ԱՄՆ-ում):

Երեկ հարաբերական դադարից հետո ՀՕՖ երեւանյան գրասենյակում լրագրողները առիթ ունեցան հանդիպելու ՀՕՖ Հայաստանի մասնաճյուղի նոր տնօրեն Վիգեն եպիսկոպոս Այքազյանի, ՀՕՖ գործադիր տնօրեն Սիմոն Բալյանի, վարչակազմի այլ անդամների հետ: Ներկայացնելով Այքազյան սրբազանին, պրն Բալյանը վստահություն հայտնեց, որ այս նշանակումը «կփակի ՀՕՖ հայաստանյան կառույցի բացը» եւ նոր դիմագիծ կհաղորդի վերջինիս: Կանխելով հարցերը, ՀՕՖ գործադիր տնօրենն ասաց, որ նոր աշխատանքը սրբազանի հոգեւորական գործունեության ոչ թե առկախումն է, այլ ընդլայնումը: Այքազյանը նշեց լրագրողների հետ աշխատելու դրական փորձն ու պատրաստակամությունը եւ հավաստեց աննպաստ իրավիճակում հայրենի ժողովրդին հնարավորինս օգնելու, ՀՕՖ հայաստանյան կառույցի աշխատանքը տեսնելու մտադրությունը (թեեւ պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ դրական է գնահատում վերջինիս գործունեությունը եւ առայժմ շտկելու շատ բան չի տեսնում):

Ասուլիսի հաջորդ թեման ՀՕՖ 1996 թ.-ի հայանպաստ առաքելության ամփոփումն էր, որ հանրագումարի է բերված «Առաքելությունը շարունակվում է» տարեկան տեղեկագրում (լույս է ընծայվել հայերեն եւ անգլերեն տարբերակներով, հայերեն տեքստերի հեղինակ եւ խմբագիր` ՀՕՖ լրատվական կենտրոնի ղեկավար Լեւոն Լաճիկյան):

Լրագրողները տեղեկացան, որ ՀՕՖ ծրագրերը կշարունակվեն նաեւ առաջիկայում, չնայած, ինչպես պարզվեց, ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի հատկացումները 1/3-ի չափով կնվազեն: Պրն Բալյանը հավաստիացրեց, որ օգնության սահմանափակումը կապված չէ Արցախի հարցում Հայաստանի նկատմամբ ԱՄՆ դիրքորոշման կոշտացման հետ, այլ պայմանավորված է Հայաստանում տնտեսական ճգնաժամի որոշ մեղմացմամբ, ԱՄՆ բյուջեում մարդասիրական օգնության համար նախատեսված միջոցների սահմանափակմամբ, առաջնահերթությունների վերանայմամբ եւ այլն: Հատկացումների նվազեցումն առաջին հերթին (90 տոկոսով) կանդրադառնա սննդի ծրագրերի վրա, մարդասիրական օգնության նժարն աստիճանաբար կթեքվի զարգացման ծրագրերի կողմը:

Պատասխանելով բաշխվող սննդամթերքի որակի մասին «ՀՀ»-ի «սադրիչ» հարցին, պրն Բալյանը բացառեց ԱՄՆ-ից առաքվող մթերքի անորակության վարկածը, հնարավոր համարելով, սակայն, վերջինիս որակազրկումը նավ-գնացք-պահեստներ ճանապարհին եւ անմիջապես պահեստներում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ղարաբաղյան հիմնախնդիրը կարող է լուծվել միայն բոլոր կողմերի մասնակցության դեպքում

Սկիզբը էջ 1

Ի պատասխան մեկ այլ հարցի, ըստ որի անդրկովկասյան պետություններից Հայաստանը եւ Վրաստանը ընտրել են ԱՊՀ անվտանգության համակարգը, որից դուրս է մնացել Ադրբեջանը, արդյոք այս համակարգը կարո՞ղ է նպաստել տարածաշրջանային անվտանգության ապահովմանը, Բլեքերը նկատեց, որ ԱՊՀ-ն եւ ԱՊՀ-ի կառուցվածքները անվտանգության երաշխիքներ ապահովել չեն կարող: Այն պատճառով նաեւ, որ հարաբերությունները պետությունների միջեւ եւ Ռուսաստանի հանդեպ նույնատիպ չեն: Չնայած դրան, Բլեքերն այն տեսակետն է պաշտպանում, որ Ռուսաստանը պատմականորեն շահեր է ունեցել տարածաշրջանում, եւ Ռուսաստանը պետք է կենտրոնական դեր խաղա տարածաշրջանում նաեւ այսօր հակամարտությունների լուծման ուղղությամբ: Այդպիսով երաշխիքային համակարգ ստեղծելու համար պետք է պետությունների շահերը ներդաշնակվեն-համաձայնեցվեն, եւ անվտանգության համակարգը պետք է հաստատուն լինի, այլ ոչ թե պարտադրվի դրսից: Ըստ Բլեքերի, այդ համակարգը պետք է մշակվի համագործակցության սկզբունքով:

Դարձյալ վերադառնալով տարածքային անձեռնմխելիության եւ ազգերի [illegible] սկզբունքների աններդաշնակ զարգացմանը, Բլեքերը նշեց, որ հարցը լուծված չէ նաեւ այսօր, այն մնում է ամենապարզ եւ ամենախճճված հարցերից մեկը: «Հարավային Ասիայի ամենակայուն ապագան 3 հիմնական պետությունների գոյությունն է, եւ եթե սկսենք սահմանները խախտել, ապա բախումներ կառաջանան», ընդգծեց Բլեքերը, ավելացնելով, որ «այսօր կան շատ օրինական պահանջներ ազգային ինքնորոշման համար, եւ Ղարաբաղը դրա մեկ օրինակն է: Ես հուսով եմ, որ կգտնվի այնպիսի ձեւ, որ 2 սկզբունքները համատեղվեն»: Միաժամանակ նա համոզմունք հայտնեց, որ հակամարտության կարգավորումը պետք է նախեւառաջ կողմերի կամքով իրականանա:

Ինչ վերաբերում է Երեւանում ընթացող «Անդրկովկաս. համագործակցության հեռանկարներ» թեմայով գիտաժողովին, Բլեքերը նշեց, որ գիտաժողովի նպատակն էր «ստեղծագործաբար մտածել, թե ինչպե՞ս կարելի է զարգացնել համագործակցությունը: Ինտեգրացումը լինում է ուժային եւ կամավոր, իսկ գիտաժողովի նպատակը համագործակցությունն է, որը միշտ կամավոր է լինում»: Բլեքերը արտահայտվեց ուժեղ եւ կայուն տարածաշրջանի օգտին, համագործակցության շրջանակներում [illegible] իհարկե այդ հարցերը տարածաշրջանի պետություններն իրենք պետք է լուծեն: «Ինչպիսի կոնֆիգուրացիա էլ ստեղծվի, բավականաչափ կայունություն կստեղծվի տարածաշրջանի պետությունների համար, որպեսզի նրանք դառնան համաշխարհային տնտեսական եւ քաղաքական համակարգի մասը:

Եվ քանի որ Բլեքերը իր խոսքում նշել էր, որ ղարաբաղյան բախման կողմերը իրենք պետք է լուծեն իրենց հարցերը, մենք հարցրինք, թե այդ դեպքում վաղուց արդեն ժամանակը չէ՞, որ միջազգային հանրությունը եւ կարգավորմամբ շահագրգիռ պետությունները որպես հակամարտող կողմ, ըստ այդմ նաեւ բանակցային կողմ ճանաչեն ԼՂՀ-ն ոչ միայն «դե ֆակտո», այլեւ «դե յուրե»: Ի պատասխան մեր այս հարցի, Բլեքերը նախ նշեց, որ ԱՄՆ-ի կառավարության անունից չէ, որ ինքը հանդես է գալիս, այլ հայտնում է իր անձնական տեսակետը, համաձայն որի ժամանակի մի պահի հակամարտող բոլոր կողմերը պետք է մասնակցեն բանակցությունների որպես կողմ, քանի որ հիմնախնդիրն առանց դրա չի լուծվի: Բլեքերը միաժամանակ խորհուրդ տվեց այնպիսի հարցերն ուղղել կարգավորման քաղաքականությունը մշակող պետությունների պատասխանատուներին:

Արդյո՞ք միջազգային հանրությունը եւ շահագրգիռ պետություններին [illegible] ձեռնտու է, որ Ղարաբաղի անկախությունը ճանաչվի Էրիթրեայի 30-ամյա պայքարի ճանապարհն անցնելուց հետո, եւ մինչեւ ե՞րբ է Ղարաբաղի խնդրի լուծման նկատմամբ կիրառվելու կրկնակի ստանդարտի սկզբունքը, ի պատասխան մեր այս հարցի Բլեքերը նկատեց, որ Էրիթրեան անկախացավ Եթովպիայի փլուզումից հետո, եւ միայն այդ ժամանակ ճանաչվեց Էրիթրեայի անկախացումը: «Ամեն օր, ամեն պահ միջազգային հանրությունը, պետությունները կշեռքի վրա են դնում իրենց շահերը, եւ այն պետությունները, որոնք հավասարակշռում են այդ շահերը, քաղաքականություն են մշակում», ընդգծեց Բլեքերը, ավելացնելով, որ ղարաբաղյան բախումը կարող է լուծվել միայն բոլոր կողմերի մասնակցության դեպքում:

Պատասխանելով 1915 թ. ցեղասպանությունից հետո Հայաստանի սահմանների փոփոխման եւ ստալինյան բռնապետության օրոք դրանց ամրագրման հետ համակերպվելու պարտադրանքի մասին հարցին, Բլեքերը նշեց, որ պետք է մտածել, թե ի՞նչ գին կունենա միակողմանի սահմանների փոփոխությունը, քանի որ «գրեթե միշտ նման միակողմանի փորձը տանում է դեպի ռազմական գործողություններ»: Ըստ Բլեքերի, հակամարտությունը ուժով լուծելու փորձը չի համապատասխանում Հայաստանի շահերին: Միաժամանակ նա ավելացրեց, որ Հայաստանի տարածքային անձեռնմխելիության պաշտպանությունը տարածաշրջանի կայունության գրավականներից մեկն է, իսկ առանց «ուժեղ եւ կայուն Հայաստանի» կայուն տարածաշրջան չի լինի, իսկ «միջազգային հանրությունը եւ ԱՄՆ-ն պետք է ամեն ինչ անեն դրա համար» ընդգծեց Բլեքերը:

Այնուհետեւ անդրադառնալով նավթի խնդրին, նա սխալ համարեց Հայաստանի այն մոտեցումը, երբ գտնում են, թե ԱՄՆ-ն առաջնորդվում է նավթի գործոնով տարածաշրջանի նկատմամբ քաղաքականություն մշակելիս: Բլեքերը նշեց, որ, իհարկե, Կասպիցի նավթի իրողությունը չպետք է անտեսվի, սակայն հենց նույն նավթը կարող էր ապահովել տարածաշրջանի պետությունների, ինչպես նաեւ Հայաստանի տնտեսական բարգավաճումը, երբ միջազգային հանրությունը նավթի գործոնն օգտագործելով ներդրումներ կկատարի ողջ Հայաստանում:

Վերջում Բլեքերը գոհունակությամբ ընդգծեց ՀՀ-ում ԱՄՆ-ի դեսպան Պիտեր Թոմսենի աշխատանքը, նշելով, որ վերջինս «Հայաստանի լավ բարեկամն է» եւ ամեն ինչ անում է Հայաստանի հեղինակությունը ԱՄՆ-ում բարձր պահելու համար: [illegible]

Ճեղք կյանք

Հաստատվում է վերջին մեկ-երկու տարիների տխուր ճշմարտությունը. իշխանությունները իրենք են դարձել ներքաղաքական ճգնաժամ ծնող գլխավոր գործոնը։ Ընտրություններն ակնհայտ դարձրին ներկայիս ներքին քաղաքականության որոշ ինքնասպառվածությունը, հանգրվանային ավարտվածությունը։ Դա արդյունք է իշխանությունների որդեգրած ավտորիտար մտածողության, տարբեր քաղաքական դիրքեր փոխհամաձայնեցնելու հմտության րենորոգումների հիմնահարցերի արմանը համեմատ աննախադեպ աճում է կառավարման համակարգի անարդյունավետությունը, անիրավասությունը ու անօգնականությունը։

Սակայն իրավիճակի դրամատիզմը, նույնիսկ, ներկայիս վարչակարգի կառավարչական ներուժի թուլացման մեջ չէ։ Իսկական դրամատիզմը նրանում է, որ նոր ընտրության հասունացման պահին մենք չունենք, գոնե առայժմ, քաղաքական ուժեր ու լիդերներ, որոնք կա-ցիկ բնույթ, ենթակա են անկումների եւ անակնկալ վերելքների։

Հնարավոր չէ «մեկը հաղթեց, իսկ մյուսը պարտվեց» արժեսխեմայով տալ նախագահական ընտրությունների գնահատականը։ Բարոյական առումով, գործնականում, պարտվեցին բոլոր խմբավորումներն ու հիմնական քաղաքական գործիչները։ Համընդհանուր անհանդուրժողականության, չարացածության եւ փոխասրացման պայմաններում դժվար է պահպանել ոչ միայն մարդկային, այլեւ կան ցուցումների։ Սակայն չէ՞ որ մենք տեսնում ենք, որ գործնականում բոլոր ուժերն ակտիվորեն ձգտում են հասարակական նավը նետել փոթորկահույզ ծովի տարերքը։ Հնչում են ձայներ, որ անհրաժեշտ են նոր մարդիկ նախագահական թիմում, որ հնարավոր փոփոխությունները չպետք է իրականացվեն կադրային հին խաղակաղուկի մասնակիցների շրջանակներում։ Ցանկացած նոր վերնախավային հաշտություն, օրինակ, Վանո Սիրադեղյանի եւ Բաբկեն Արարկցյա-քը իշխանական կառուցվածքների վաղաժամկետ ընտրությունները են միայն, այն էլ ընտրական նոր օրենքի հիման վրա։ Անշուշտ, արժե ուշադրությամբ վերաբերվել վաղաժամկետ ընտրությունների հակառակորդների փաստարկներին, թեկուզ այն պատճառով, որպեսզի չեզոքացվեն դրանց հնարավոր ապակայունացնող հետեւանքները։ Սակայն արդեն ակնհայտ է, որ իշխանության վերակազմավորման, քաղաքական նոր սերնդի բեմարձակման օգտին փաստարկներն անհա-

Դատապարտված են նույնիսկ «լուսավորյալ» բռնատեսության հաստատման փորձերը

ռակասի, շահերի բազմազանության պայմաններում գործելու նվազ կարողության, ինչպես նաեւ քաղաքականության անհարկի անձնավորման։

Ի հայտ եկավ նախագահական թիմի կամային անպատրաստությունը լրջորեն վերաարքագրելու սեփական քաղաքական գիծն ու ձեւավորելու կառավարման նոր ոճ։ Պատճառը ոչ թե մտավոր ուժի բացակայության, այլ այն օգտագործելու անկարողության մեջ է։ Արժե վերաձեւակերպել Վազգեն Շուշանյանի խորիմաստ բառերը. «Կարեւորը միայն կառավարելը չէ, այլ մեծությամբ կառավարելը»։

Ցանկացած կառավարման համակարգի արդյունավետությունը որոշվում է անհրաժեշտ, տեղին ու ժամանակին կայացված որոշումների քանակով։ Ինչպիսի ողբալի հակասություն. որքան շատ որոշումներ են ընդունվում մեզանում, այնքան նախահազական համակարգը դառնում է նվազ գործուն ու արդյունավետ։ Թվում է, թե բա-ռդանային բեկում մտցնել բարենորոգումների մեջ։ Զորօրինակ, ընդդիմությունը չունի բարենորոգումների հստակ ռազմավարություն, սեփական շարքերի գաղափարական միասնություն, առանց որի անհնար է սոցիալական բողոքի զանգվածային տրամադրությունները վերածել ակտիվ գործողությունների։ Հենց դրանով է պայմանավորված այն, որ անվստահությունն իշխանությունների նկատմամբ սկսել է վերաճել անվստահության ընդդիմության ցանկացած հանրահավաքային գործողությունների նպատակահարմարության նկատմամբ։ Սոցիոլոգներն այս հոգեվիճակը բնութագրում են որպես զանգվածային ակտիվության ճգնաժամ։ Դա հետեւանք է ժողովրդական էներգիայի անկման, աճող սոցիալական հոգնության եւ վաղվա օրվա նկատմամբ վստահության բացակայության։ Միաժամանակ, սոցիոլոգները նշում են ու քաղաքական անտարբերության ու անվստահության հոգեվիճակներն ունեն վաղան-քաղաքական արժանապատվությունը։ Չնայած թվացող ներքին խաղաղությանը, փաստորեն արդեն սկսվել է իշխանության համար պայքարի նոր ռաունդը։ Չենք հասցրել հողին հանձնել ազատ ընտրությունների, առհասարակ, ազատականության իդեալները, արդեն հասունանում են քաղաքական նոր սկանդալներ ու մեկուսացումներ, այդ թվում հուղարկավորների թիմի անդամների շրջանում։ Ակնկալվում են քաղաքական ուժերի նոր վերախմբավորումներ, հնարավոր դաշնակիցների, դիրքորոշումների հերթական փոփոխություններ։ Ընդդիմությունը, որն անտեր պայքարում է իշխանության համար, հազիվ թե հաջողվի իր «փայը» խլել իշխանություններից։ Հիմնական ինտրիգը ծավալվում է այլ խմբերի ու անձերի շրջանում, որոնք նախընտրում են քաղաքական շախմատ խաղալ իրենց «լուսաքողարկված ու լուռ կաբինետներում»։

Փաստ ասած ու առայժմ անհն ինչ ընթանում է առանց սոցիալա-նի, առհասարակ, հին խաղակաղուկի մասնակիցների միջեւ, պտտվում է միայն ուժեղացնել անվերահսկելի գործընթացները հայ հասարակության մեջ։ Իսկ իրավիճակը ուժային հնարքներով փոխելու փորձերը իշխանությունը սեփական ձեռքերում կենտրոնացնելու հաշվին, նույնպես ոչինչ չի տա։ Ի դեպ, հենց դրանում եմ ես տեսնում հայկական զարգացման ներկայիս պարադոքսը։ Մի կողմից, ոնց որ թե չկան բավարար պայմաններ մեզանում հասուն ժողովրդավարության համար, իսկ մյուս կողմից ցանկացած, անգամ «լուսավորյալ» բռնատեսության հաստատման փորձերը դատապարտված են։ Դրա համար բացակայում են նրա հիմնական լծակները՝ արդյունավետ պետապարատն ու հնազանդ կարգապահ բանակը, եւ, իհարկե, ժողովրդի առնվազն 20 տոկոսի աջակցությունը։

Կարճ ասած, բերված տարբերակները կախարդական շրջանից դուրս գալու ելքեր չեն։ Իրական ել-մնմաս շատ են ու ավելի ծանրակշիռ։

Ակներեւորեն պարզ է նաեւ, որ միայն ընտրությունները բավարար չեն ճգնաժամից դուրս գալու համար։ Հարկավոր է մշակել նաեւ Հայաստանի զարգացման նոր ռազմավարություն, նոր հայացք նրա ապագայի նկատմամբ, վերջապես, հասարակության հետ երկխոսության քաղաքականություն։ Հարկավոր է սովորել քաղաքականությունը մշակել իրական, այլ ոչ թե կեղծ բազմակուսակցականության պայմաններում։ Սակայն մենք դատապարտված ենք, եթե այսուհետեւ կառչենք մեր քաղաքական գոյության հնամնացուկային ձեւերից, ի հաշիվ մասնակի փոխզիջումների եւ հնարավոր գործարքների ստորաբար շարունակենք հետաձգել իրական ընտրության բախտորոշ պահը։

ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
փիլիսոփայական գիտ. թեկնածու

Կրթության համակարգը ցեխից հանելու ժամանակը

Կրթական համակարգի անկումն ունի ոչ միայն սոցիալական ու տնտեսական, այլեւ բարոյահոգեբանական հիմքեր։ Ինչպես կյանքում, այնպես էլ դպրոցում ընկել է գիտելիքների արժեքը։ Դրա հետ միասին խաթարվել է գիտելիք ստուգելու եւ գնահատելու համակարգը. գնահատականը դարձել է առ ու վաճառքի առարկա։ Գիտելիքի փոխարեն գնահատվում են փլայականները, որոնք կարող են լինել նաեւ լիովին կեղծ։

Դպրոցը դարձել է ոչ այնքան ուսումնասիրության, որքան զբաղվածության ու մասամբ դաստիարակության միջոց (մանավանդ բուհերի դեպքում համեմատաբար կարեւոր է դարձել միջավայրի գործոնը)։ Տասնամյակներ շարունակ դպրոցի մանկավարժ են դարձել այլ բնագավառներում ձախողվածները կամ այլ գործի անընդունակները։

Բուհական մանկավարժները հետ են մնացել գիտությունից, քանի որ նրանց ուշադրության կենտրոնում ընդունելության (այժմ՝ նաեւ ընթացիկ) քննություններն են եւ դրանցից ակնկալվող գումարները։

Միջնակարգ եւ մասնագիտական պրոֆտեխնիկական ուսուցման համակարգը խտացրել է թե՛ դպրոցի, թե՛ բուհի ամենավատ գծերը եւ դարձել ամենաարատավոր օղակը կրթական ողջ համակարգում։ Բազմաթիվ պրոֆտեխնիկական ուսումնարաններ գոյություն են ունեցել միայն թղթի վրա։ Մասնավոր բուհերն առայժմ նպատակ ունեն զանգվածների դիպլոմատենչությունից օգտվելով փող աշխատել՝ բարձրագույն կրթություն ձեւացնելով։

Բուհը դարձել է կաշառակերության ասպարեզ։ Դրա հիմնական միջոցը քննություններն են (առավելապես ընդունելության, նաեւ՝ ընթացիկ)։ Կրթական համակարգը փոխանակ բացահայտի այն անընդունակ ջանասերներին, ովքեր տրված հնարավորությունից առավելագույն չափով են օգտվել եւ գիտելիքներ ու հմտություններ կուտակել, սկսել է ճանապարհ տալ նաեւ միջակներին ու բույլերին՝ ակնհայտ խոսան արտադրելով։ Այդ պայմաններում խիստ նվազում են նաեւ ընդունակների ինքնադրսեւորման հնարավորություններն ու խթանները։

Այս վիճակը ձեռնտու է նախ մանկավարժներին, որոնք օգտվում են թե՛ կրկնուսուցման ճանապարհով, թե՛ ընդունելության քննությունների ժամանակ բույլերից (դրա հետեւանքով՝ տիրողաբար նաեւ ուժեղներից), թե՛ ընթացիկ քննությունների ժամանակ լեզուն կարճ ուսանողներից։

Ձեռնտու է հարուստներին, որոնք որոշակի դրամական հատկացումներով երաշխավորում են իրենց զավակների «կրթությունը» բուհում՝ անկախ ընդունակությունից եւ ջանասիրությունից։ Ձեռնտու է իշխող վերնախավին, որի ներկայացուցիչները կարողանում են մանկավարժների վրա բարոյական ճնշման միջոցով եւ ծանոթությունների ճանապարհով ապահովագրել իրենց զավակների ընդունվելը բուհ։ Ձեռնտու է նաեւ որոշ պաշտոնյաների, որոնց ձեռքին են կրթական համակարգի կարեւորագույն լծակները։ Որոշ առումով ձեռնտու է նաեւ իշխանություններին, քանի որ լեզուն կարճ ու հնազանդ է դառնում հասարակության ամենաընդվզող դասակարգը՝ ուսանողությունը, կաշառված ու հնազանդ է դառնում նաեւ մանկավարժ մտավորականությունը։

Սակայն կրթական համակարգի անկման վնասները անհամատեղելի են այս «առավելությունների» հետ։

Բարձրակարգ մասնագետների պատրաստման համար երիտասարդ սերնդից զանգվածաբար ճիշտ ընտրություն կատարելը ազգային, պետական եւ մարդկային կարեւորագույն խնդիր է, որը պետք է լուծվի իսկապես ազնվորեն։ Այլապես ամեն ինչ վեր է ածվում համապետական, համաժողովրդական, համազգային ինքնախաբեության եւ հղի է ինքնակործանմամբ։

Մենք դեռ հույսերով ենք սպասում հանրապետության նախագահի այն խոստմանը, թե կազմակերպված պայքար կծավալվի պետական մարմիններում մեծ չափերի հասած չարաշահումների, կաշառակերության դեմ։ Անցնում են ամիսներ, փոխվում է տարին, առայժմ միայն որոշ պաշտոնյաների անուններ են փոխվում, բայց արդյունք չկա։ Դարձյալ պետական գանձարանը դատարկ է, աշխատավարձերն ու կենսաթոշակները ոչ միայն նույն խորհրդանշական չափերն ունեն, այլեւ վճարվում են մեծ ուշացումներով, ազնիվ աշխատող եւ հարկեր վճարող ձեռնարկությունները մեծ մասամբ սնանկանում են, ասպարեզը մնում է խաբեբաներին ու «թիկունք» ունեցողներին, գերակշռող են դառնում ստվերային տնտեսությունն ու կառավարումը։

Իրավիճակը շտկելու միայն նախագահի ցանկությունը քիչ է։ Իրականացնողներ են պետք, գաղափարներ տվողներ, նախաձեռնողներ, խանդավառ նվիրյալներ։

Ընդունելության քննությունները աննշան ոլորտ են՝ համեմատած հարկահավաքության, մաքսային գանձումների եւ սեփականաշնորհման ոլորտների հետ։ Սակայն այդ «աննշան» ոլորտում անգամ տարեկան ստվերային շրջանառությունը հասնում է ինքնանիշ թվերով դոլարների։ Այդ թվերն էլ գիտենք ոչ պաշտոնական աղբյուրներից, թեեւ նախկին փոխնախարարներից մեկն արդեն սկսել էր իր պաշտոնական ելույթներում անգամ խոսել այն հաշվարկների մասին, որոնցով ստացվում են այդ թվերը։ Իսկ հաշվարկներն արվում էին, բնականաբար, դիմորդների ծնողների կողմից նախատեսվող այդ գումարները հնարավորին չափ մեծացնելու ու անկորուստ «հավաքելու» նպատակով։ Ուրեմն առնվազն սուրբ պետք է լինեն մեր որոշ պետական պաշտոնյաները այդպիսի գայթակղությանը դիմանալու եւ այդ ոլորտը կարգի բերելու, մաքրագործելու համար։ Սրբերը կա՛մ երկնքից են իջնում, կա՛մ երկինք են համբարձվում։ Կրթության նոր նախարարը առաջինների կարգին դասվելու տվյալներ ունի, քանի որ իջել է... աստղերից։ Սպասենք, որ նրա փափուկ վայրէջքը բարեհաջող ավարտվի, եւ նա թեւերը քշտած գործի անցնի։

Ընդունելության քննությունների ոլորտում տեղ գտած չարաշահումների մասին հայտնի է դեռեւս խորհրդային շրջանի «ոսկեդարից»։ Անկախացումից հետո ոմանց թվում էր, թե վերջ կտրվի դրանց։ Մինչդեռ այժմ այդ չարաշահումները հասնում են աննախադեպ չափերի։ Դրա պաշտոնական վկայությունն է 1995 թ. կենսաբանության առարկայական հանձնաժողովի նախագահի հետ կապված հայտնի միջադեպը։ Այլ, ավելի ահագնացած միջադեպերի մասին էլ տեղեկություններ կան, սակայն դրանք այդպես էլ պաշտոնապես չվերահրապարակվեցին, կոծկվեցին։

Այն ձեւով, ինչպես որ այժմ անցկացվում են քննությունները, տեսականորեն կարելի է բացառել չարաշահումները։ Բայց դրա երաշխիքը միայն «ազնիվ խոսքը» կարող է լինել։ Այդպես կարող են միայն առանձին մարդիկ հավատարիմ մնալ իրենց տված խոսքին։ Բայց ո՞ր մեկին հավատաս, որի՞ն՝ ոչ։ Միայն սատանան գիտի։

Բնականաբար, կասկածի ստվերն է ընկնում այդ գործի մեջ ներգրաված ամեն մեկի վրա։ Ստիպված, որոշ ազնիվ մարդիկ հեռու են քաշվում այդ «կեղտոտ» գործարքից, որի շուրջ մեղվի պարսի նման հավաքվում են նրանք, ովքեր իրենց անունն անբասիր պահելու կենսական անհրաժեշտությունը չունեն. «Չլը թող փորձեն խոսել, բերանները կջարդեմ»։ Կամ՝ «Թող խոսեն, շունը հաչի, քամին փչի»։

Ուրեմն այդ գործի մեջ ներգրավվածների վրայից կասկածի ստվերը հանելու համար անհրաժեշտ է չարաշահումների բացառման երաշխիքը ունենալ առարկայորեն, հենց գործի կատարման եղանակի մեջ։ Պետք է գործը կազմակերպել այնպես, որ չարաշահումները բացառվեն սկզբունքորեն, եւ այդ հանգամանքի իսկությունը ի վիճակի լինի ստուգելու ու դրանում համոզվելու ամեն ոք։ Այսինքն երաշխիքը պետք է կախված լինի ոչ թե անձանցից, այլ մեխանիզմից։ Պետք է մեխանիզմը լինի ինքնաշխատ, անձնային գործոնը բացառող։ Այդպիսի մեխանիզմի առաջարկներ եւ նախագծեր ժամանակին արվել են եւ հայտնի են իրավասու մարմիններին, բայց առայժմ մնում են գզրոցներում։

Մինչդեռ անդիմադրելիորեն մոտենում է ընթացիկ տարվա ամռան երկրորդ կեսը, երբ տեղի է ունենում մեր նորանկախ երկրի ազգային եկամուտների ստվերային վերաբաշխման ավանդական (համայնավարների օրոք մշակված ու զարգացած եւ անկախության տարիներին ամրապնդված) արարողություններից մեկը. արտաքուստ՝ ծափերով, ծաղիկներով, հանդիսություններով, արարողակարգային բոլոր մանրամասներով համեմված, ներքուստ՝... բայց այդ մասին եկեք չխոսենք, հիշենք ժողովրդական հայտնի ընդհանրացումը. «Բռնված չէ, գող չէ, բացահայտված չէ, հանցանք չէ»։

Այնուամենայնիվ, ասեկոսեները շարունակվում են, եւ դրանց առաջն առնելու համար այժմ ոչ թե բերաններ են փակում (Սիբիրն այլեւս մերը չէ), այլ ծրագրեր ու նախագծեր են առաջարկվում, որոնք հավակնում են բուհական ընդունելության ժամանակ բացառել գեղծարարությունները եւ մանավանդ կաշառակերությունը։ Արժե քննարկել ու փորձարկել այդ ծրագրերը։ Թեեւ վտանգ կա, որ մինչ ավարտվեն փորձարկումները, փորձադաշտն իսպառ կամայանա։

Ասում են հիմա անկիրթների ժամանակաշրջան է։ Բայց ո՛ր հային հարցնես, կասի, որ մենք շատ ավելի բարվոք վիճակի ենք արժանի։ Այդ վիճակը դրսից չի ներմուծվելու։ Մենք պիտի մեր ուժերով, անձնական շահը զոհաբերելով հասնենք դրան։ Այլապես՝ ոչ երանի մեր սերունդներին։

Շուտով կպարզվի՝ «պատմությունը» կրկնվո՞ւմ է, թե՞ ոմանք իրենց խոսքի տերն են։ Համբերենք, տեսնենք։

ՀԱՅԿ ՉՈՒԽՈՒՐ

ԱԶԳ

միջազգային

ՇՐՋԱՆ

Նավթը չի ընդունում «Ութնյակի» գաղափարը

Ճիշտ այն ժամանակ, երբ խանդավառված Ռուսաստանը տոնում է իր անդամակցությունը աշխարհի ջոկերի ընտանիքում, իսկ քաղաքական նորաստեղծ «ութնյակը» խոստանում է երկրագնդի նոր բաժանման վերջակետ դնել, ՌԴ-ի մերձակայքում կատարվող իրադարձությունները բնութագրվում են մի շարք հարցականներով, որոնցով փաստորեն խիստ սահմանափակվում են պաշտոնական Կրեմլի ազդեցության ոլորտները։ Ոչ հեռավոր անցյալում Ռուսաստանի առավել վստահելի դաշնակիցները՝ Ուկրաինան, Ղազախստանը եւ Ադրբեջանը, այսօր իրենց «հզոր բարեկամի» հետաքրքրությունների անտեսման քաղաքականություն են որդեգրել, ներկայումս արդեն իսկ մշակված են նավթային նոր ուղղություններ, որոնք շրջանցում են Ռուսաստանի տարածքը։ Այս մասին են վկայում օրերս Անկարայում եւ Ալմա Աթայում ստորագրված համաձայնագրերը, որոնք լրացուցիչ փոփոխություն են հաղորդում ամորֆ ԱՊՀ-ին։

Ընդհանուր առմամբ, զարմացնում են Ուկրաինայի դիվանագետները, որոնք միայն այս տարի ձեռք են բերել այնպիսի նվաճումներ, որոնց շնորհիվ Ուկրաինան հավակնում է դառնալու կարեւորագույն գործոն միջազգային, հատկապես եվրոպական քաղաքականության մեջ։

Եվ ահա, 3 տարի տեւած բանակցություններից հետո Ուկրաինան ու Թուրքիան վերջ ի վերջո որոշեցին ձեռնարկել Փոքր Ասիայի միջերկրական եւ սեւծովյան նավահանգիստները միմյանց կապող նավթուղու շինարարությունը։ Նավթուղին անց է կացվելու միջերկրական Ջեյհանից (թուրքական նավթավերամշակման խոշոր համալիր) մինչեւ Սամսուն եւ ունենալու է 564 կմ երկարություն։ Առաջին հոսքային գծի տարողությունը տարեկան լինելու է մոտավորապես 40 մլն տոննա, երկրորդինը՝ 30 մլն տոննա։ Շինարարական աշխատանքները կատարվելու են «Քոքաշ» թուրքական պետական ֆիրմայի եւ «Ուկրզարուբեժնեֆտեգազստրոյի» կողմից։ Նախագծի առաջին հոսքային ուղու արժեքը գնահատվում է շուրջ 1 մլրդ դոլար։ Այս ճանապարհով նախատեսվում է Աֆրիկայից եւ Մերձավոր Արեւելքից նավթը տեղափոխել Ուկրաինա, որտեղից արդեն Արեւմտյան Եվրոպա։ Սամսունից մինչեւ ուկրաինական սեւծովյան տերմինալներ նավթը կհասցվի տանկերներով։

Այսպիսով, Ուկրաինան կարող է լիովին բավարարել իր համապատասխան պահանջարկը, որի 95 տոկոսը այսօր դեռ ապահովվում է ռուսական նավթով։ Թուրքիան ծրագրում է սեփական տարածքով տեղափոխվող նավթի յուրաքանչյուր տոննայի դիմաց ունենալ 5 դոլար եկամուտ, ինչը տարեկան կազմում է շուրջ 350 մլն դոլար։ Հաշվարկված այս մեկ տարվա եկամուտը մոտավորապես 70-80 մլն դոլարով գերազանցում է Հայաստանի պետական բյուջեն։

Ինչպես նշեցինք, այս օրերին Ալմա Աթայում նույնպես ստորագրվել է մի փաստաթուղթ, որը Նուրսուլթան Նազարբաեւը եւ Հեյդար Ալիեւը գերադասեցին կոչել հուշագիր։ Ստորագրված փաստաթղթի զգալի մասը վերաբերում է համաշխարհային շուկա նավթի արտահանման ոլորտում Ղազախստանի եւ Ադրբեջանի համագործակցությանը։ Հետաքրքիր է նշել, որ ինչպես Ադրբեջանում, այնպես էլ Միջին Ասիայում վերջին տարիներին լայն գործունեության մեջ են մտել «Կենտրոնական Ասիա» վերնագիրը կրող քարտեզները, որոնց վրա հարեւան հանրապետությունն «անհերեք աշխարհագրության» շնորհիվ տեղայնացված է Կենտրոնական Ասիայում։ Բնականաբար, սա ունի համապատասխան քաղաքական եւ կրոնական երանգ եւ միայն առաջին հայացքից է թվում միամտություն։ Ին չէ...

Հայտնի է, որ Կասպից լճի ադրբեջանամերձ ծանծաղուտը, ինչպես նաեւ ղազախական Թենգիզ հանքավայրը XXI-րդ դարում հեղուկ վառելիքի աշխարհի հիմնական աղբյուրներն են լինելու։ Եվ թե ինչ ճանապարհով է արտահանվելու Կասպիցի նավթը, այսօր արդեն ոչ միայն տնտեսական, այլ գերազանցապես աշխարհաքաղաքական խնդիր է։

Համենայն դեպս, Ալմա Աթայում Ղազախստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները հասկացնել տվեցին, որ մտադիր չեն Ռուսաստանին թողնել նավթային հոսքերի բացարձակ վերահսկողությունը։ Ավելին, ըստ ստորագրված փաստաթղթի, ղազախական նավթը տեղափոխվելու է այսպես կոչված «արեւմտյան ուղղությամբ»՝ Բաքվով դեպի թուրքական ծովափ։

ԱՄՕԿ ադրբեջանական նավթային կոնսորցիումը այս օրերին ստորագրել է մի շարք պայմանագրեր հենց «արեւմտյան ուղղության» ադրբեջանական հատվածի վերակառուցման վերաբերյալ։ Ըստ պայմանագրերի՝ վերակառուցման աշխատանքները կտեւեն մեկ տարի, որի ընթացքում կծախսվի շուրջ 20 մլրդ դոլար։ Ի դեպ, այսպես կոչված «հյուսիսային ուղղության» (կամ «ռուսական») իր հատվածը Ադրբեջանն արդեն կարգավորել է... Մինչդեռ Ռուսաստանը դեռ չի պայմանավորվել Չեչնիայի հետ, եւ ընդհանրապես «անկանխատեսելի Իչկերիան» այնքան էլ ձեռ չի տալիս արեւմտյան կապիտալիստին։

Ստեղծված պայմանները եւ իրականացվող գործողությունները, փաստորեն, վկայում են, որ անկախ ամենից, Ռուսաստանը գործնականում չի ընկալվում որպես գերհզոր երկիր եւ վերը նշված հանրապետությունները գերադասում են գործ ունենալ «հին ու բարի յոթնյակի հետ»։ Տվյալ դեպքում, ԱՊՀ կոչվածը ներկայանում է առավել անհասկանալի տարածքի տեսքով, սակայն սա արդեն այլ հոդվածի նյութ է...

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Մարդը ընդամենը բնության մասն է, եւ ոչ «տերը»

Նյու Յորքում աշխատանքն է շարունակում ՄԱԿ-ի 2-րդ կոնֆերանսը նվիրված շրջակա միջավայրի պաշտպանության եւ տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրներին։ Հինգ տարի առաջ Ռիո դե Ժանեյրոյում հավաքված համանման կոնֆերանսին, որն անվանվեց Երկիր մոլորակի վեհաժողով, մասնակցում էր 179 երկիր, այդ թվում նաեւ Հայաստանի պատվիրակությունը։ Հենց այն ժամանակ ընդունվեց այսպես կոչված «21-րդ դարի օրակարգ» հիմնարար փաստաթուղթը, որի մեջ առաջին անգամ շարադրված էին մարդկային հասարակության կայուն զարգացման հայեցակարգի սկզբունքները։ Դրանք ընդգծում են, թե կայուն զարգացումը հիմնվում է այնպիսի տնտեսության վրա, ուր ժողովրդավարական հասարակության մեջ համատեղվում են բնապահպանական անվտանգության, սոցիալական արդարության, մարդու իրավունքների պաշտպանության սկզբունքները։

Անցել է հինգ տարի, եւ ահա Նյու Յորքում փորձ է արվում հանրագումարի բերել բնապահպանական անվտանգության ոլորտում պետությունների կատարած աշխատանքը։ Բայց արդեն այն փաստը, որ այս կոնֆերանսին նախորդ 179-ի փոխարեն մասնակցում է ընդամենը 70 երկիր, ինքնին խոսուն է։ Կրքերը հանդարտվել են, խանդավառությունը մարել, ոգեւորությունն ու աղքատներին օգնելու ազնիվ մղումը կրկին իր տեղը զիջել է եսասիրական շահախնդրություններին։ BBC-ի թղթակիցը տեղեկացնում էր, թե Նյու Յորքում Գերմանիան, Բրազիլիան, Սինգապուրն ու Հարավային Աֆրիկան հանդես են եկել համատեղ մի հայտարարությամբ, որում կոչ են արել մասնակից երկրներին նոր ջանքեր գործադրել բնության պահպանության ուղղությամբ։ Այս նախաձեռնության նպատակն է հարկադրել կոնֆերանսին մասնակցող մյուս երկրների ղեկավարներին գործելու ավելի եռանդուն։ Կոնկրետ դեպքում նրանք նկատի ունեն էներգիայի ավելի մաքուր եւ ավելի արդյունավետ աղբյուրների օգտագործումը, ինչպես նաեւ աշխարհի անտառային տնտեսության բարելավումը։ Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլը նաեւ հրավիրել է աշխարհի 21 խոշորագույն քաղաքների քաղաքագլուխներին 2000 թվականին մասնակցելու բեռլինյան համանման կոնֆերանսին (22 քաղաքագլուխների այդ կարգի այս տարվա հանդիպման վայրը Մոսկվան էր)։ «Քառյակը» պաշտպանել է Եվրամիության առաջարկը մինչեւ 2010 թվականը մթնոլորտ արտանետվող ածխաթթու գազի ծավալը 15 տոկոսով կրճատելու մասին։ Ակնկալվում էր, թե կանցլեր Քոլը ՄԱԿ-ի մի նոր բնապահպանական կազմակերպություն ստեղծելու կոչ կանի, սակայն նա միայն ասել է, թե «այդ գաղափարը դեռ պետք է քննարկվի»։ Մեկնաբանները նշում են, թե Քոլը, հավանաբար, հիասթափված է, որ շատ պետությունների լիդերներ կասկած են արտահայտել ՄԱԿ-ի եւս մի կառույց ստեղծելու նպատակահարմարության առթիվ։ Այդ հարցի վերաբերյալ տարաձայնություններ արդեն հնչել են ընթացիկ կոնֆերանսում։ Այստեղ արդեն արտահայտվել է նաեւ աղքատ երկրների դժգոհությունն այն բանից, որ հարուստ երկրները գումարներ չեն հատկացրել իրենց զարգացման կարիքներին, ինչպես խոստացել էին Ռիոյում 5 տարի առաջ։

Հարկ եմ համարում ընդգծել, որ Ռիոյի ժողովի պայմանավորվածությունների ձախողման ամենամեծ պատասխանատուն աշխարհի ամենահարուստ երկիրն է՝ Միացյալ Նահանգները, որն էլ հենց մթնոլորտ ածխաթթու գազի ամենամեծ քանակության արտանետողն է։ Օրերս ամերիկյան Դենվեր քաղաքում գումարված «Մեծ ութնյակի» գագաթնաժողովում ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը լսել անգամ չէր ուզում այդ արտանետումները ամբողջ 15 տոկոսով կրճատելու մասին, եւ միայն Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի ուղղակի «հերոսական» ջանքերի շնորհիվ համաձայնեց եզրափակիչ փաստաթղթում կետ մտցնել «արտանետումների էական կրճատման անհրաժեշտության» վերաբերյալ։ Այլ խոսքով՝ ի սեր իր խոշորագույն կորպորացիաների այսրոպեական շահերի ԱՄՆ-ի նախագահը դեմ չէ հարցականի տակ դնելու ողջ երկրագնդի ապագան, մարդկային քաղաքակրթության բախտը։ Եվ սա չափազանցություն չէ. ածխաթթու գազի արտանետումների վիթխարի աճը արդեն վաղուց առաջացնում է այսպես կոչված «ջերմոցային էֆեկտ»՝ բարձրացնելով մոլորակի կլիմայի ընդհանուր ջերմաստիճանը, ինչը հղի է համաշխարհային օվկիանոսի մակարդակի զգալի բարձրացման վտանգով։ Դա կարող է հանգեցնել ամբողջ ցամաքամասերի ջրի տակ անցնելու աղետի, որը կանխելու համար անհամեմատ ավելի մեծ ծախսեր կպահանջվեն, քան եթե արդեն այժմ խելացի չափավորության քաղաքականության կիրառմամբ վերջ դրվի երկրագնդի բնության, նրա բնական պաշարների գիշատիչ շահագործմանը։ Հիշեցնեմ՝ Երկիր մոլորակի բնությունը մեկ անգամ չի պատժել մարդուն, երբ նա փորձ է արել խախտել բնապահպանական հավասարակշռությունը։ Մոլորակն այդպիսի բան չի կարող հանդուրժել։ Եվ եթե մարդը այդ չհասկանա ու շարունակի իր ավերիչ ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա, ապա մոլորակն ուղղակի կոչնչացնի մարդուն՝ իբրեւ «խորթ զավակի», որպեսզի ինքն իրեն փրկի նրա կործանարար ազդեցությունից։ Այլ խոսքով՝ բնությունը կզոհի իր կենսաբանական տեսակներից մեկին՝ մարդուն, որպեսզի փրկի հազարավոր մյուսներին, ապահովագրի սեփական կենսաբազմազանությունը։ Նա այլ ելք չունի, եւ նա արդարացի կլինի։ Արդ, ամբողջ հարցն այն է, թե իրենց բնության «արքա» երեւակայող բանական էակները կհասկանա՞ն, որ ընդամենը բնության մասն են եւ ոչ «տերը»։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱՇԽԱՐՀ

Լիոնել Ժոսպենը դժգոհ է Դենվերի ժողովից

ՓԱՐԻԶ, 25 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ֆրանսիայի վարչապետ Լիոնել Ժոսպենը հանրապետության Ազգային ժողովում հայտարարել է, թե ինքը բավարարված չէ Դենվերում «ութնյակի» հանդիպման արդյունքներից։ Նա գտնում է, որ անհրաժեշտ է հնարավոր ամեն ինչ անել, որպեսզի եվրոպայի եւ Ֆրանսիայի հիմնախնդիրներն «ավելի լրջորեն քննարկվեն» նման հանդիպումների ժամանակ։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Ֆրանսիայի վարչապետը նշել է «թեկուզ եւ մեզ բարեկամ գերտերության հեգեմոնիայի ձգտումը», որը չի կարելի բացատրել լոկ նրա «համաշխարհային պատասխանատվությամբ»։

Կնեսետը վստահեց Նաթանյահուի կաբինետին

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 25 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Բենիամին Նաթանյահուի կառավարությունը մնացել է իշխանության գլուխ, չնայած ընդդիմության ուժգնացող ճնշմանը։ Կնեսետը (խորհրդարանը) ձայների մեծամասնությամբ երեքշաբթի օրը հաստատել է վստահությունը նախարարների ներկայիս կաբինետին։ Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, 120-տեղանոց Կնեսետի 50 պատգամավորներ պաշտպանել են «Ավոդա» կուսակցության ներկայացրած անվստահության քվեն, մինչդեռ 55-ը քվեարկել են ի պաշտպանություն Նաթանյահուի կառավարության։ Միեւնույն ժամանակ քվեարկությունը վեր է հանել խորացող հակասությունները կառավարող կոալիցիայի ներսում։ Ընդդիմության առաջնորդ Էհուդ Բարաքի կարծիքով, քվեարկության արդյունքները վկայում են, որ երկրի ներկայիս կառավարությունը հազիվ թե գոյատեւի մինչեւ 2000 թվականը, երբ ավարտվում է նրա մանդատը։

Իսրայելցի դրուզը՝ «ընդդեմ Եգիպտոսի ազգային անվտանգության»

Օրերս Երուսաղեմում անհանգստություն է տիրում տնտեսական լրտեսության համար ամբաստանվող իսրայելցի դրուզ Ազամ Ազամի Կահիրեում հունիսի 14-ին տեղի ունեցած դատավարության կապակցությամբ։ Մեղադրող կողմը «Եգիպտոսի ազգային անվտանգության դեմ ոտնձգություն կատարելու» համար մահապատիժ է պահանջել, եւ դրան զուգահեռ, Կահիրեի մամուլը վարկաբեկիչ կամպանիա է սանձազերծել Ազամի դատապաշտպանի դեմ, որին մեղադրում է «լրտես» պաշտպանելու պատճառով փաստաբանի մասնագիտությունը արատավորելու մեջ։ Հարց է դրվում վերջինիս փաստաբանների շարքից վտարելու մասին։ «ԻԹՍՊՐԵՍ»

Օլբրայթը Պոլ Պոտի համար միջազգային դատարան է նախանշում

ԴԵՆՎԵՐ, 25 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՌՈՅԹԵՐ։ Միացյալ Նահանգների պետական քարտուղար Մադլեն Օլբրայթը օրերս տված մի հարցազրույցի ժամանակ շեշտել է, թե անցյալ շաբաթվա ընթացքում Կամբոջայի ցարդ չզինաթափված միակ ուժի՝ «Կարմիր քմերների» ձերբակալված նախկին ղեկավար Պոլ Պոտը իր պատերազմական ոճիրների համար պետք է դատվի միջազգային դատարանում։ «Կարմիր քմերների» իշխանության օրոք (1975-1979 թթ.) ավելի քան մեկ միլիոն քաղաքացիներ են սպանվել։ Դրա հիմնական պատասխանատուն է համարվում այդ ժամանակվա ղեկավար Պոլ Պոտը։ Կամբոջայի իշխանությունները հույսով են, որ զինյալ կազմակերպությունը մոտ ապագայում Պոլ Պոտին կհանձնի երկրի օրինական իշխանություններին։

ԱԶԳ

Մշակույթ

Քանդակագործ Բ. Պետրոսյանի մահվան տարելիցի կապակցությամբ Հայաստանի պատմության թանգարանում բացված ցուցահանդեսը ներկայացնում է նրա ստեղծագործական ժառանգության (շուրջ 500 աշխատանք) մի մասը (149 նմուշ), որոնք տարբեր շրջանի, տարբեր թեմատիկայով գործեր են: Շատերի համար հայտնություն դարձած այս ցուցահանդեսը (նույնիսկ Բ. Պետրոսյանին ճանաչող արվեստագետների) երեւանի մշակութային կյանքի նշանակալից երեւույթներից է, եւ պատահական չէ ցուցադրության

անդրադարձել՝ ստեղծելով շախմատային թեմաներով ձուլածո հարթաքանդակներ: Այս ցուցադրությունում ուրարտական շրջանին բնորոշ ֆիգուրներով շախմատ կար, իսկ արվեստագետի այրին՝ Ալիս Ադամյանը նշեց, որ «Քաջ Նազար» հեքիաթի հերոսների ֆիգուրներով շախմատի հավաքածու էլ է ստեղծել:

Այս ցուցահանդեսը Բ. Պետրոսյանի ձեռքի տակ կյանք առած մետաղյա եւ քարե շնչող քանդակների թատրոն է: Ոչ ոք չէր կարող անտարբեր անցնել դրախտի խնձորների կողքով, իսկ «Դեր Զորի ճանապարհին» քանդակը

մտահոգված Հայաստանի մի խումբ արվեստագետներ՝ Հ. Իգիթյան, Ա. Իսաբեկյան, Գ. Խանջյան, Հ. Հակոբյան, Դ. Զուբարյան եւ այլք, դիմել են ՀՀ նախագահին եւ վարչապետին:

Նկուղ-արվեստանոցում աշխատանքները պահելու հնարավորություն չկա, դրանք այնտեղ կփչանան, այդ իսկ պատճառով պետության աջակցությունը անհրաժեշտ է: Ազգային մեծ արժեք ներկայացնող այս ցուցանմուշների պահպանությունը պետության, առանձին անհատների աջակցության կարիքն ունի, քանի որ Բ. Պետրոսյանի ընտանիքը դրանք պահպանե-

Բենիկ Պետրոսյանի քանդակների թատրոնը

Քանդակագործ Բենիկ Պետրոսյանի ստեղծագործական ժառանգությունը մեծ է մոնումենտալ եւ հաստոցային քանդակագործություն, փոքր պլաստիկա, դեկորատիվ արվեստ: Նա հայ արվեստում լայնորեն տարածված մի շարք ճյուղերի հիմնադիրն է՝ մետաղի դրվագում, փոքր պլաստիկա (քարից, փայտից, բրոնզից եւ այլն), առանձնակի է նրա դերը ձուլածո քանդակների տեխնոլոգիական նոր միջոցների մշակման եւ ներդրման գործում:

ժամկետի երկարացումը:

Առաջին անհատական ցուցահանդեսը (մոնումենտալ ստեղծագործություններ) Բ. Պետրոսյանը կազմակերպել է ուսանող ժամանակ՝ Կարմիր լճի շրջակայքում: Հաջորդել են բազում ցուցահանդեսներ ոչ միայն Հայաստանում (ուշագրավ է 1981 թ. ժուռնալիստի տանը եւ երիտասարդական պալատում մետաղի եռակցմամբ աշխատանքների ցուցահանդեսը), այլ նաեւ արտասահմանում: Նրա ստեղծագործությունները տեղ են գտել աշխարհի տարբեր թանգարաններում (Մոսկվայի Տրետյակովյան պատկերասրահ, Ս. Պետերբուրգ, Շվեյցարիա, ԱՄՆ, Սիրիա) եւ մասնավոր հավաքածուներում: Նա հինգ տարի անընդմեջ ստացել է միութենական «Տարվա լավագույն քանդակ» մրցանակը, 7 տարի անընդմեջ մասնակցել է Իջեւանի մոնումենտալ քանդակների սիմպոզիումներին, բազմիցս պետական պատվերներ կատարել նաեւ Ռուսաստանում: Բենիկ Պետրոսյանի մոնումենտալ գործերը ցրված են Հայաստանի տարբեր շրջաններում, նախկին ԽՍՀՄ-ում: Նա առաջին հայ արվեստագետն է, որի 35 աշխատանքները ներկայացված են Ինտերնետ համակարգում: Ուշագրավ է 1995 թ. Սիրիայի պատմական քարանձավի ձեւավորումը (այստեղ է գտնվում «Սիս» միջազգային կենտրոնը), որտեղ լուսամփոփներից, քանդակներից զատ ստեղծել է 80 հարթաքանդակների կոմպոզիցիաներ: Այս քարանձավը դարձել է Սիրիայի ազգային արժեքներից մեկը: Բ. Պետրոսյանը տարբեր մրցանակների հեղինակ է, իսկ վերջինը Հոլանդիայում Փարաջանովի անվան կինոփառատոնի մեծ մրցանակն է, որի տարբերակները ներկայացված են այս բացված ցուցադրությունում (ճաքած նուռը որպես Հայաստանի, Փարաջանովի արվեստի խորհրդանիշ): Նրա երազանքն էր երեւանյան շախմատի օլիմպիադայի մրցանակ ստեղծել, որը, ավաղ, չհասցրեց: Շախմատին վարպետը շատ է

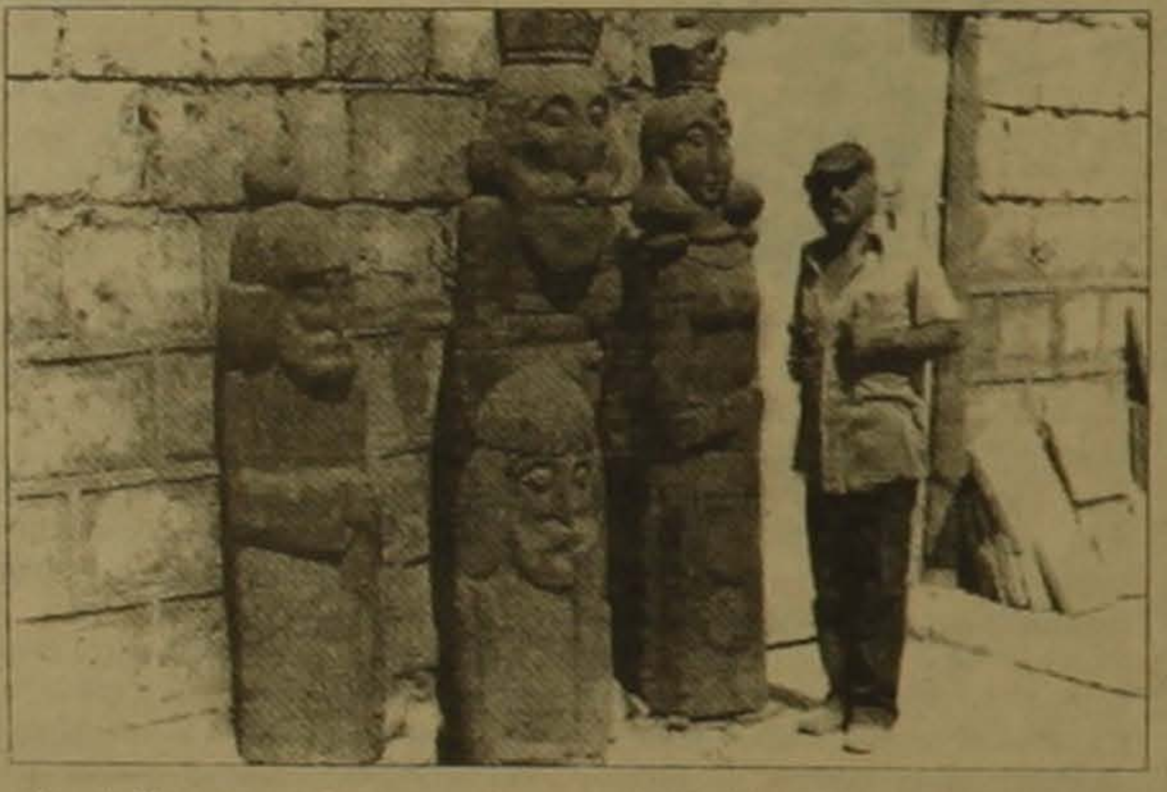

դիտողի մեջ սարսուռ էր առաջացնում: Քարի եւ մետաղի հրաշալի համակցություն էր «Օնիքսե աղջիկներ» շարքը, իսկ «Վշտակիրներ», «Կորուստ», «Աղետյալը» քանդակները համահունչ էին մեր ժողովրդի այսօրվա վիճակին եւ արտահայտում էին Բ. Պետրոսյանի հոգու ճիչը: Նա իր ցավը արտահայտել է ոչ միայն քանդակներում, այլեւ կազմակերպած բարեգործական ցուցահանդեսներում, 90 թ. մասնակցել է Կիրանցի պաշտպանությանը:

Ալիս Ադամյանը նշեց, որ «Բ. Պետրոսյան» մշակութային հիմնադրամ է ստեղծել, որի նպատակն է իրագործել ամուսնու երազանքը՝ ստեղծել մանրաքանդակագործության միջազգային կենտրոն եւ մանրաքանդակի դպրոց, որտեղ կուսուցանվեն եւ կկիրառվեն Բ. Պետրոսյանի մշակած տեխնոլոգիաները: Այս կենտրոնը ոչ միայն Բ. Պետրոսյանի արժանի հիշատակի հավերժացման, նրա ժառանգության պահպանման, այլ նաեւ Հայաստանում մշակույթի վերելքի համար մեծ նշանակություն կունենա: Ի դեպ, կենտրոն ստեղծելու անհրաժեշտությամբ

լու հնարավորություն չունի: Մեծ անհրաժեշտություն է նաեւ Բ. Պետրոսյանի ստեղծագործությունների ալբոմի (կատալոգ) ստեղծումը:

Իմանալով, որ Բ. Պետրոսյանի ընտանիքը արվեստագետների ընտանիք է, խնդրեցի նրա կնոջը՝ երաժիշտ, մանկավարժ, իսկ 88-ից հետո ամուսնու հետ հասարակական գործունեություն ծավալած Ալիս Ադամյանին պատմել իր երեխաների մասին:

Ավագը՝ Վահագն Հայրապետյանը, այժմ Նյու Օռլեանում է, համերգներ է տվել ԱՄՆ լավագույն երաժիշտների հետ, 4 CD է ձայնագրել, իսկ Երեւան կգա հուլիսին:

Դուստրը՝ Արեւիկը, գեղարվեստի ինստիտուտի ուսանողուհի է, որի գեղանկարչական աշխատանքների անհատական ցուցահանդեսները բացվել են Երեւանում, Իսպանիայում եւ Սիրիայում:

Ուրախալի է, որ կրտսեր որդին՝ 16-ամյա Արեգը, Թերլեմեզյանի առաջին կուրսի ուսանող է եւ շարունակելու է հոր գործը: Նա դեռ ութ տարեկանից մասնակցել է հոր ցուցահանդեսներին:

Ա. Ա.

ԳՐԱԽՈՍԱԿԱՆ

Սփյուռքահայ գրականության կապույտ լույսը

1980 թվականին մեր Ազգային ակադեմիայի հրատարակչությունը Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի կարծիքով ու երաշխավորությամբ, լույս ընծայեց անվանի գրող, գրականագետ Գեղամ Սեւանի «Սփյուռքահայ գրականության պատմության ուրվագծեր» աշխատության առաջին հատորը, որն ընդգրկում էր 20-րդ դարի հայոց գրականության այդ կարեւոր ճյուղի սկզբնավորումն ու զարգացումը մինչեւ 1945-ը, գրական նշանավոր դեմքերի եւ նրանց ստեղծագործությունների վերլուծությամբ ու գնահատություններով: Ոչ երկրորդական տարբեր պատճառներով, գիրքը միանշանակ չընկալվեց այստեղ եւ սփյուռքում. հայրենաքնակներիս համար դա էական ձեռքբերում էր տասնամյակների մեղավոր անտարբերությունից եւ քաղաքական մոլորանքներից հետո, սփյուռքյան գրական շրջանակների մի որոշակի անբավարարվածության զգացում, որը հարաբերում էր մայր հայրենիքում իրենց հոգեւոր աշխարհն ավելի ամբողջական ու ճշմարիտ ընկալելու ձգտումին: Կարծում եմ, երկու կողմերն էլ արդարացի էին, երկրորդը, ցավոք, առավել, չէ՞ որ գիրքը վերաբերում էր սփյուռքահայ գրականության լավագույն շրջանին իր կարոտի ու նահանջի մանավանդ կարոտի անանց մեղեդայնությանը: Այստեղ չպետք է փնտրել հասկանալի հանգամանքներ, պատճառը պարզ է. Գեղամ Սեւանը ավելի բարձր գրող էր, քան գրականագետ, տեսաբան ու քննադատ եւ չնայած իր փաստացի հարուստ գիտելիքներին, ի վիճակի չեղավ նվաճելու գիտականության այն մակարդակը, որն ընդունելի լիներ շատերի համար: Ինչեւիցե, նրա գիրքը խաղաց կարեւոր դեր մեզանում սփյուռքահայ գրականության «օրենսդրական իրավունքների» հաստատման գործում: Այդ դերը շարունակվում եւ խորանում է «Ուրվագծերի» երկրորդ հատորում, որ լույս է տեսել վերջերս, նույն հրատարակչությամբ, հեղինակի մահից հետո սփյուռքահայ գրասեր Հարություն Սիմոնյանի բարոյական ու նյութական ջանքերով:

Այս նոր հատորն անդրադառնում է երկրորդ աշխարհամարտին հաջորդած տասնամյակների սփյուռքահայ գրականության մի քանի էական երեւույթների, հատկապես այն մեծ, անգնահատելի դերին, որ ունեցավ եւ ունի մեր միասնական գրականության սփյուռքահայ ճյուղը արտերկրի

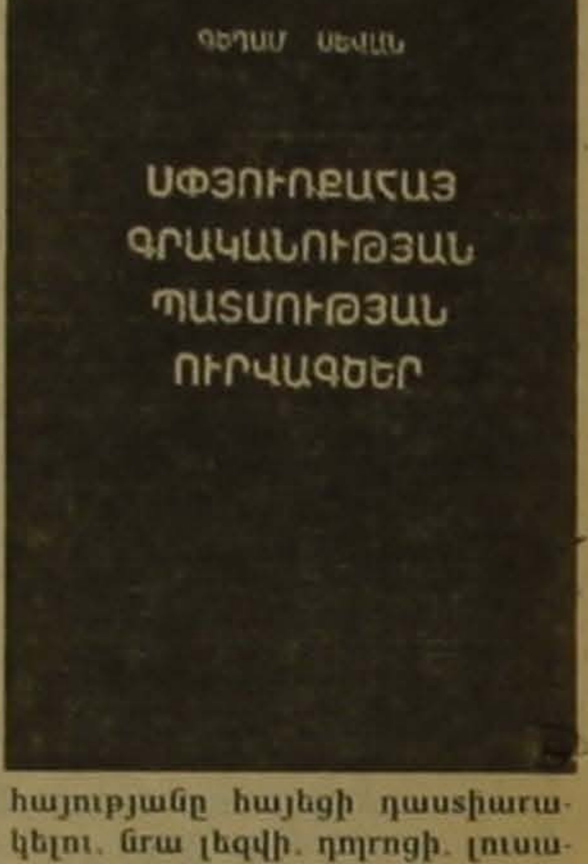

հայության հայեցի դաստիարակելու, նրա լեզվի, դպրոցի, լուսավորության, ազգային հոգու եւ ոգու պահպանության արմատական ուղիներում: Ինչպես առաջին հատորում, այնպես էլ այստեղ Գ. Սեւանը օգտագործել է առատ նյութ, չի մոռացել փոքրիշատե արժեքավոր եւ ոչ մի գրողի ոչ մի ստեղծագործություն, ներկա է սփյուռքահայ գրքի ամբողջ պարբերական մամուլը: Նրա որոշ եզրակացություններ ու գնահատականներ կարող են վիճաբանության նյութ դառնալ, տեղիք տալ երբեմն սկզբունքային անհամաձայնությունների, ինչու չէ նաեւ սուր ընդդիմության, պարզապես անընդունելի համարվել, ոչ ճշմարիտ, չէ որ այստեղ խոսքը, առաջին հատորի համեմատությամբ, գրական առավել կենդանի, մերօրյա պատմության տակավին չպարզված երեւույթների մասին է: Այնուամենայնիվ չի կարելի գլուխ չխոնարհել այն մեծ ու տեւական աշխատասիրության առաջ, որ երկու գրքերում ընդգրկել է գրքի անընդգրկելին: Մեր առջեւ սփյուռքահայ գրականության ամբողջական պատմությունը ստեղծելու հաջողված մի փորձ է, ճիշտ է՝ «ուրվագծերի» մակարդակով ու ընդգրկմամբ: Այսուհետեւ, կարծում եմ, ավելի գիտական պատմություն շարադրելու եւ ոչ մի փորձ չի կարող շրջանցել այդ «ուրվագծերը» եւ, առնվազն, պիտի անցնի նրանց «գրադարանի» միջով:

Գեղամ Սեւանի այս հատորներն ունեն նաեւ դասագրքի արժեք ու նշանակություն, մեր բանասեր երիտասարդությանն են հասցնում սփյուռքահայ գրականության կապույտ, կարոտաբաղձ լույսը:

ՆՈՐԱՅՐ ԱԴԱԼՅԱՆ

Թուրք նկարիչները Երեւան են եկել «սպիտակ էջ բացելու» ակնկալիքով

Հունիսի 25-ին Հայաստանի պետական պատկերասրահը սպասեց անսովոր մի դեր՝ մշակութա-քաղաքական հաշտարարի: Կրկին գեղեցիկը, որին վիճակված է «փրկել աշխարհը», սպիտակ զգեստներով իջավ մարտադաշտ, փորձելով բացել փոխըմբռնման առաջին արահետները: Նկարիչների միության նախաձեռնությամբ եւ պետական կառույցների աջակցությամբ թուրք նկարիչների պատվիրակությունը Էլջան Յուլենի գլխավորությամբ (Նկարիչների եւ քանդակագործների միության նախագահ) ժամանել է Հայաստան՝ ցուցադրելու թուրք նկարիչների գործերը: Իսկ սեպտեմբերի 16-ին հայ նկարիչները փոխադարձ այցով կմեկնեն Թուրքիա: Ինչպես իր բացման խոսքում նշեց Նկարիչների միության նախագահ պրն Հայթայանը, «Ոչ մենք, ոչ իրենք չենք կարող ջնջել պատմական հիշողությունը», ինչը չի խանգարում ընդհանուր եզրեր գտնելուն եւ շփումներն աշխուժացնելուն:

Հետաքրքիր էր իմանալ թուրք արվեստագետի պատկերացումները Հայաստանի վերաբերյալ. «Հայաստանն ինձ համար աշխարհի մի մասն է, ինչպես Չինաստանը, Իրանը եւ այլն: Մենք եկել ենք Հայաստանը ճանաչելու, Հայաստանում, պիտի այցելենք նկարիչների արվեստանոցները, քաղաքը, պատմական հուշարձանները»: Իսկ երբ հարց տրվեց հենց Թուրքիայում գոյություն ունեցող հայկական մշակույթի մասին, ապա Էլջան բեյը սիրով հիշատակեց թուրքական երաժշտություն գրող հայ կոմպոզիտորներին եւ ասաց, որ այս առումով թուրքական մշակույթը շատ է ազդված հայկական մշակույթից: Նա կոչ արեց չնայել ետ, այլ մի սպիտակ էջ բացել թուրք-հայկական հարաբերություններում:

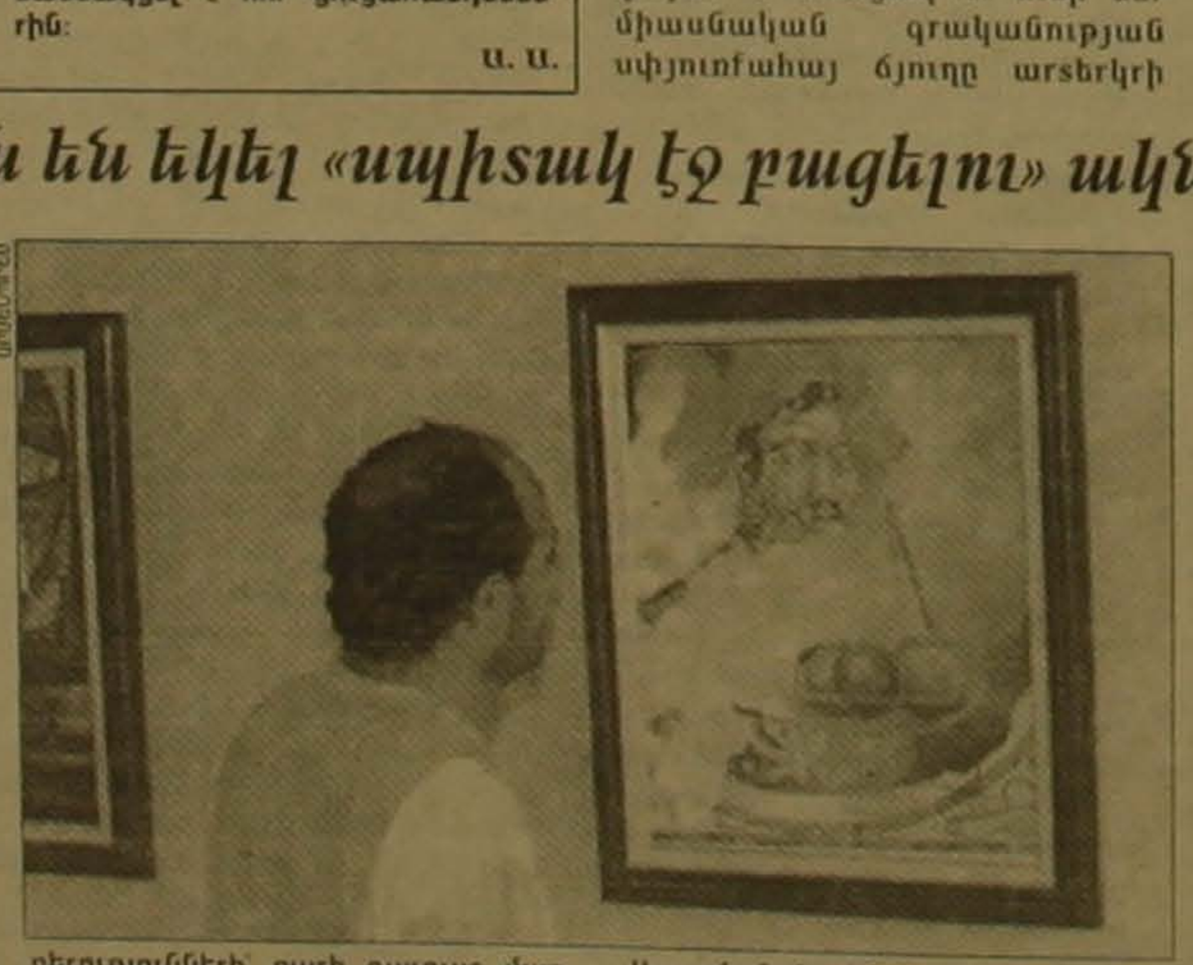

Մենք էլ սպիտակ էջերի կողմնակիցներն ենք եւ վաղուց կոչ ենք անում թուրքական հանրապետությանը սպիտակեցնելու պատմության սեւ էջերը, ինչը համաշխարհային պրակտիկայում ընդունված երեւույթ է (Նյուրնբերգյան դատավարություն) եւ խրախուսելի (Ցեղասպանության կանխարգելման ՄԱԿ-ի կոնվենցիա): Եվ հետո սպիտակ էջը պետք է առնվազն մաքուր ձեռքերով բացել, իհարկե, խոսքը ձեռքերի լվացման պիղատոսյան տարբերակի մասին չէ: Հաշվի առնելով, որ սովետական շրջանից ի վեր թուրք-հայկական մշակութային հարաբերություններ գոյություն չեն ունեցել, ուղ[illegible] կատարենք [illegible] հարաբերությունների՝ բարի գալուստ մաղթելով թուրք նկարիչներին, որոնք, ինչպես իրենք ասացին, թուրքական առաջադիմական ուժերի ներկայացուցիչն են եւ խիստ քննադատաբար են մոտենում թուրք կառավարության վարած մշակութային քաղաքականությանը (խոսքը հայկական եւ ոչ հայկական ճարտարապետական [illegible] հուշարձանների վերացման մասին է):

Պետք է ասել, որ Թուրքիայի արդի մշակութային կյանքը ակամա վրիպել է մեր ուշադրությունից՝ հետին պլան մղվելով պատմաքաղաքական խնդիրների եւ ռազմատնտեսական հարաբերությունների ճնշումից: Մինչդեռ Թուրքիայում գործում է արվեստագետների 10 միություն [illegible] ված է 100-ից ավելի ցուցասրահ, իսկ Ստամբուլում այդ թիվը կրկնապատկվում է: Յուրաքանչյուր 15 օրը մեկ մի նոր ցուցահանդես է բացվում, ընդ որում վաճառվում է նվազագույն 5 նկար, երբեմն էլ ամբողջ ցուցահանդեսը: Մի կողմից ուրախալի է, որ կարողանում են իրենց աշխատանքով բարեկեցիկ ապրել, մյուս կողմից սա նաեւ թուրք արվեստասերի վճարողունակության վկայությունն է, հաշվի առնելով, որ նկարների գները 1,5 միլիարդ թուրքական լիրայից հասնում են 5 միլիարդի: Այստեղ ակամա հիշեցի մի հեռուստահաղորդում, որի ժամանակ նկարիչ Գրիգորյանը պատմում էր, թե ինչպիսի աղմուկով էին վաճառվել իր նկարները Թուրքիայում...

Հայ արվեստասերի համար հետաքրքիր է ճանաչել իր հարեւան ժողովրդի ներաշխարհը, որն ապրում է նույն լեռնաշխարհում, բայց ուրիշ մի աշխարհում: Հետաքրքիր է իմանալ նրա խոհերն ու մտորումները, որ սովորաբար սկսվում են սեփական տնից, ապա ձգվում դեպի աստղերը, ի վերջո նույնանում, վերածվում հնչյունի եւ լարի, մուրճի եւ քարի, ներկի ու կտավի:

[illegible]

Մարզական

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Յուրի Ջորկաեֆ. «Տանը պատերն էլ են օգնում»

Յուրի Ջորկաեֆը անձնագրով ֆրանսիացի է, բայց նրա երակներում ոչ մի կաթիլ ֆրանսիական արյուն չի հոսում: Ծնված լինելով Լիոնում, նա այնուամենայնիվ իրեն անվանում է աշխարհի քաղաքացի, չէ որ նրա մեջ միավորված են միանգամից 3 ազգություններ. նրա մոր ծնողները հայեր են, իսկ հոր ծնողները մի կողմից լեհ, մյուս կողմից կալմիկ: Սակայն, չնայած այս «ծաղկեփնջին» Ջորկաեֆն իրեն համարում է բնիկ ֆրանսիացի, իսկ Ֆրանսիայի հավաքականը միակ ազգային թիմն է, որի գույները նա իրավունք ունի պաշտպանելու: Ֆրանսիայում վերջերս ավարտված մրցաշարի ժամանակ աշխարհի առաջնության տերերը ելույթ ունեցան, պետք է ընդունել, ոչ լավագույն ձեւով: Ջորկաեֆը ամբողջ մրցաշարի ընթացքում ստվերում էր եւ իտալացիների հետ վերջին խաղում հանկարծ «կրակեց»: Նրա գոլը Պալյուկայի դարպասը, որը Յուրիի ակումբակիցն է, հազվագյուտ գեղեցկություն ուներ: Ավաղ, ֆրանսիացիներին այդ գոլը չօգնեց գրավելու անգամ 3-րդ տեղը: Շատ մասնագետներ անվանեցին այդ մրցաշարը աշխարհի առաջնության մինի փորձ, եւ դրա հետ մեկտեղ տերերի ոչ այնքան լավ ելույթը ոմանք գնահատեցին իբրեւ թաքցված նախանշան, միայն ոչ նրանք՝ ֆրանսիացի խաղացողները, եւ ոչ Ջորկաեֆը:

— Դեռեւս մանկությունից երազել եմ հաղթանակ տանել աշխարհի առաջնությունում: 7 տարեկան էի, երբ դասասենյակում ուսուցչուհին հարց տվեց, թե ի՞նչ եք դառնալու, երբ մեծանաք: Բոլորը պատասխանում էին. «Տիեզերագնաց, փաստաբան, բժիշկ...»: Իսկ ես հայտարարեցի. «Ես դառնալու եմ ֆուտբոլի աշխարհի չեմպիոն»: Այն ժամանակ ուսուցչուհին պատժեց ինձ, ասելով, որ ծաղրում եմ իրեն:

— Իսկ այժմ դուք մոտ եք նրան, որ ապացուցեք հակառակը:

— Իմ մտքում անգամ չկա որեւէ բան ապացուցելու: Ուղղակի միշտ ձգտել եմ երազանքիս իրականացմանը: Եվ ահա ես հնարավորություն ունեմ: Միայն մեկ տարի է մնացել:

— Դուք հավատո՞ւմ եք, որ Ֆրանսիայի հավաքականը աշխարհի չեմպիոն կդառնա:

— Անշուշտ այդպես, ես պետք է դրան հավատամ: Առանց հավատի երբեք մեծ հաղթանակներ չեն լինում:

— Այն, որ աշխարհի առաջնությունը կանցնի Ֆրանսիայում, ինչ-որ կերպ ամրապնդում է ձեր հավատը դրանում:

— Իհարկե, չէ որ իզուր չեն ասում, որ տանը պատերն էլ են օգնում:

— Նրանք ձեզ այնքան էլ չօգնեցին Չորսի մրցաշարում:

— Դա պետք չէ որպես հիմնական ընդունել: Ճիշտ է, մենք այնքան էլ աչքի չընկանք, բայց դրան բացատրություն կա: Ամեն մեկը կարող է պատասխանել իր փոխարեն, իսկ ինչ վերաբերում է ինձ, ապա, այսպես ասած, կրակից բոցի մեջ ընկա. Իտալիայի առաջնությունը նոր է վերջացել: Ասեմ, որ ոչ միայն ես, այլեւ խաղընկերներիցս մի քանիսը նույնպես խաղում են իտալական ակումբներում:

— Բայց չէ՞ որ Իտալիայի հավաքականի խաղացողները եւս այնքան էլ լավ դրության մեջ չէին:

— Նրանք ելույթ չունեցան մեզնից լավ, գրավեցին 3-րդ տեղը միայն գնդակների տարբերությամբ:

— Ուրեմն այն, ինչ տեղի ունեցավ Եվրոպա-96-ի ժամանակ, մի տարի հետո չի կրկնվի:

— Դա ընդհանրապես մղձավանջ էր: Ես երբեք չեմ մոռանա այն սխալները, որոնք եղան չեխերի հետ խաղի ժամանակ:

— Վերադառնանք այսօրվան: Ինչպես դուք արդարեւ նկատեցիք, շատ ֆրանսիացիներ են վերջերս հանդիպում իտալական ակումբներում: Դա նո՞ր ձեւ է:

— Ես «Ինտերում», Զիդանը «Յուվենտուսում», Բլանը եւ Տյուրամը «Պարմայում», սա լրիվ ցուցակը չէ: Մենք հեշտ ենք ընտելանում իտալական ֆուտբոլին, քան ուրիշ արտասահմանցիներ:

— Ուրեմն, կարելի է խոսել նոր Պլատինիի հայտնվելու մասին:

— Երբ նկատի ունեք ինձ, ապա դուք ճիշտ չեք: Իսկ ահա Զիդանը, ինչպես ինձ է թվում, շատ ավելի նման է Միշելին:

— Դուք ֆուտբոլիստ դարձաք նրա համար, որ ձեր հայրն էլ էր ֆուտբոլիստ:

— Ինձ միշտ տալիս են այդ հարցը: Հայրս էլ է հաճախ կրկնում՝ արյունը արյուն է: Նա մեծ խաղացող էր, եւ ես սովոր եմ նրա մասին մտածելու իբրեւ մաեստրոյի: Նա միայն հավաքականի կազմում անցկացրել է 48 խաղ:

— Բայց չէ՞ որ դուք էլ արդեն նորեկ չեք...

— Ես կասեի, որ արդեն նույնպես մեծ եմ: Բայց հայրս եղել եւ մնում է իմ գլխավոր մարզիչը: Փոքր եղբայրս Միշելն նույնպես վատ ֆուտբոլիստ չէ: Նա հիմա 21 տարեկան է:

— Երբ դուք դժվար պահեր եք ունենում, չե՞ք զղջում, որ չընտրեցիք «Բարսելոնը» «Ինտերի» փոխարեն:

— Ինձ իսկապես համառորեն այնտեղ էին հրավիրում եւ ամենեւին չեմ զղջում, որ հրաժարվեցի: Ես ընկա մի ուժեղ թիմ, որը խաղում է շատ ուժեղ առաջնությունում: Եվ ինձ լավ եմ զգում Միլանում:

— Միլանում ապրում է ձեր հորեղբոր աղջիկը:

— Այո, Կասյան: Ընդհանրապես, ես շատ բարեկամներ ունեմ: Դա իմ ցունագեղ ազգության առավելությունն է. մեծ ընտանիք, մոտ 50 ազգականներ ունեմ ամբողջ աշխարհում:

— Վերջերս ձեր ընտանիքն ավելի մեծացավ:

— Այո, մայիսին իմ կինը Սոֆյան, ինձ երկրորդ փոքրիկը նվիրեց: Բացի նրանից մի աղջիկ ունեմ Սաշան, որը 3,5 տարեկան է:

— Ի տարբերություն ձեր խաղընկերների ճնշող մեծամասնության, որոնք ձգտում են բնակվել արվարձաններում, դուք ձեզ բնակարան ընտրեցիք Միլանի կենտրոնում: Ինչո՞ւ:

— Որովհետեւ սիրում եմ ոտքով քայլել քաղաքում, ձեռքով բարեւել մարդկանց, մտնել թանգարաններ, խանութներ: Ամենից շատ սիրում եմ հնաոճ կրպակները: Շատ երեխությունից փափագում եմ մի օր մտնել այդպիսի մի խանութ եւ մնալ այնտեղ ընդմիշտ:

— Աշխարհի ո՞ր թանգարաններն են ձեզ վրա մեծ տպավորություն թողել:

— Լուվրը եւ Մետրոպոլիտենի թանգարանը:

— «Ֆրանս ֆուտբոլը» լավագույն ֆրանսիացի ֆուտբոլիստ ճանաչեց Դիդյե Դեշամին:

— Ճիշտն ասած, ֆրանսիական մամուլի խոստովանությունը ինձ չի հուզում:

— Նախանձո՞ւմ եք:

— Ամենեւին: Ինձ ամենից շատ հետաքրքրում են մրցանակները, որոնք տրվում են միջազգային ժյուրիի կողմից: Օրինակ «Ոսկե գնդակը»:

— Դուք հույս ունե՞ք ստանալ այն:

— Ապագայում, իհարկե, իսկ ինչո՞ւ ոչ:

— Իտալական ֆուտբոլի սիրահարները շատ արագ յուրացրին ձեր մականունը «bijou» («բիժու», զարդ):

— Ուրեմն նրանք, ինչպես իմ հայրենակիցները, գնահատում են ինձ: Չեմ կեղծի՝ շոյված եմ:

Թարգմանեց
ՆԱԻՐԱ ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ

Ամերիկուհի Մարիոն Ջոնսը 11.08 վայրկյան ցուցանիշով հաղթեց 100 մետր վազքատարածությունում Տուրինում կայացած միջազգային մրցաշարում, հունիս 24: Երկրորդը Նատալյա Վորոնովան էր Ռուսաստանից, իսկ երրորդը Ալենկա Պիկարը Սլովենիայից

WBA ծանր քաշում աշխարհի չեմպիոն Էվանդեր Հոլիֆիլդը Մայք Թայսոնի հետ առաջիկա մրցամարտից առաջ հաճույքով հանդիպում է լրագրողներին: Մինչդեռ Թայսոնը տալիս է հատուկենտ հարցազրույցներ: Հոլիֆիլդը (նկարում) հունիսի 24-ին Լաս Վեգասի Գրանդհոթելում անցկացրեց հերթական մամուլի ասուլիսը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ

Հայ ըմբիշներից սպասելիքները մեծ են

Վաղը Ստամբուլում կմեկնարկի հունա-հռոմեական ըմբշամարտի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությունը, որը կտեւի մինչեւ հունիսի 29-ը: Ստուգատեսում Հայաստանը կներկայացնեն 8 ըմբիշներ՝ Աշոտ Խաչատրյանը (49 կգ, Գյումրի), Արմեն Ղազարյանը (52 կգ, Էջմիածին), Եվրոպայի պատանեկան առաջնության կրկնակի չեմպիոն Վահան Ջուհարյանը (56 կգ, Գյումրի), 1996 թ. Եվրոպայի պատանիների չեմպիոն եւ այս տարվա Եվրոպայի մեծահասակների չեմպիոն Կարեն Մնացականյանը (60 կգ, Երեւան), Գեւորգ Հակոբյանը (65 կգ, Երեւան), 1996 թ. Եվրոպայի պատանեկան առաջնության երրորդ մրցանակակիր Մովսես Կարապետյանը (70 կգ, Երեւան), աշխարհի պատանիների չեմպիոն Լեւոն Գեղամյանը (83 կգ, Գյումրի) եւ Հայկազ Գալստյանը (115 կգ): Հայաստանի պատվիրակության ղեկավարն է սպորտսվարչության հունա-հռոմեական ըմբշամարտի պետմարզիչ Էդիկ Հարությունյանը: Մեր զրույցի ընթացքում սպորտսվարչության մենամարտային ձեւերի պետմարզիչ Բենիկ Շաքարյանը կենկասակ-կեսլուրջ ասաց. «Պատրաստվեք ուրախ լուրի»: Հուսանք, որ առաջնությունը հաջող կավարտվի հայ ըմբիշների համար, եւ նրանք բարձր կպահեն հայրենիքի մարզական պատիվը:

«Տուր դե Սուիսը» մոտենում է վերջնագծին

Շվեյցարիայի ճանապարհներով անցկացվող «Տուր դե Սուիս» հեծանվավազքի նախավերջին 192 կմ երկարությամբ 9-րդ փուլը շահեց շվեյցարացի Օսկար Կամենզինդը: Նա 1 րոպե 6 վայրկյանով առաջ անցավ գերմանացի Յան Ուլրիխից եւ իտալացի Լեոնարդ Տիլիպոլեից: Ընդհանուր հաշվարկում առաջատարությունը պահպանում է ֆրանսիացի Քրիստոֆ Անյելուտոն:

Կատալոնյայի հեծանվավազքի 7-րդ փուլում, Ջիրոնա եւ Անդորա քաղաքների միջեւ, հաղթող դարձավ Գո Համբուրգերը:

ԼՈՒՐԵՐ

Ուիմբլդոնի առաջին անակնկալը. Մայքլ Չանգը պարտվեց Թոդ Վուդբրիջին

25-ամյա ամերիկացի թենիսիստ Մայքլ Չանգի պարտությունը երկարատեւ 5-սեթանոց մրցամարտում, ավստրալիացի Թոդ Վուդբրիջից դարձավ ուիմբլդոնյան մրցաշարի առաջին մեծ անակնկալը:

«Ինտերտոտոյում» «Տորպեդոն» մեկնարկեց հաղթանակով

«Ինտերտոտոյի» գավաթի խաղարկությունում հաջող մեկնարկեցին մոսկովյան «Տորպեդո-Լուժնիկի» ակումբի ֆուտբոլիստները: 12-րդ ենթախմբում հանդես եկող տորպեդոյականները, հյուրընկալվելիս պարտության մատնեցին թբիլիսյան «Մերանի» թիմին (2-0):

Ո՞վ կլինի տարվա մարզիչ

Իտալական «Յուվենտուսը», չնայած Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչում կրած պարտությանը, պահպանեց դիրքը առաջին հորիզոնականին համաշխարհային աստիճանակարգում, որը ավանդաբար երկու ամիսը մեկ հրապարակվում է ֆուտբոլի պատմության եւ վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիայի կենտրոնակայանում՝ Գերմանիայի Վիսբադեն քաղաքում:

ԱՊՀ երկրների լավագույն ակումբներից Մոսկվայի «Սպարտակը» 18-րդ տեղից իջել է 38-րդ տեղը: Ուկրաինան ընդհանրապես ներկայացված չէ լավագույն 100 ակումբների շարքում: Փոխարենը կան եւս 3 մոսկովյան թիմեր՝ «Դինամոն» (57-ից իջել է 65-րդ տեղը), «Լոկոմոտիվը» (70-ից՝ 98-ը) եւ ԲԿՄԱ-ն (91-ից՝ 99-ը):

Աշխարհի 20 լավագույն ակումբները (փակագծերում նշված է տվյալ ակումբի դիրքը ապրիլին).

1. (1) Յուվենտուս (Իտալիա)՝ 376,5
2. (3) Ինտեր (Իտալիա)՝ 305,5
3. (6) Կոլո-կոլո (Չիլի)՝ 297
4. (4) Բարսելոն (Իսպանիա)՝ 296
5. (2) Վելես Սարսֆիլդ (Արգենտինա)՝ 295,5
6. (8) Բորուսիա (Գերմանիա)՝ 274
7. (4) Մոնակո (Ֆրանսիա)՝ 272
8. (7) Գրեմիո (Բրազիլիա)՝ 237,5
9. (9) Կրուզեյրո (Բրազիլիա)՝ 235,5
10. (12) Պորտո (Պորտուգալիա)՝ 228
11. (11) Լիվերպուլ (Անգլիա)՝ 224
12. (10) Պարի Սեն Ժերմեն (Ֆրանսիա)՝ 217
13. (15) Շալկե-04 (Գերմանիա)՝ 210
14. (26) Ռեսինգ (Արգենտինա)՝ 209
15. (17) Ատլետիկո (Իսպանիա)՝ 202
16. (13) Մանչեսթեր Յունայթեդ (Անգլիա)՝ 198
17. (19) Բրոնդբյու (Դանիա)՝ 188
18. (21) Բենֆիկա (Պորտուգալիա)՝ 187,5
19. (64) Ունիվերսիդադ Կատոլիկա (Չիլի)՝ 184,5
20. (23) Կայզերսլաուտերն (Գերմանիա)՝ 184

Միաժամանակ այս կազմակերպությունը հայտարարել է «Տարվա ակումբային մարզիչ» կոչման 4 հավակնորդների անունները՝ գերմանացի Օտմար Հիցֆելդ («Բորուսիա», Դորտմունդ), իտալացի Մարչելո Լիպպի («Յուվենտուս»), անգլիացի Բոբի Ռոբսոն («Բարսելոն») եւ հոլանդացի Հուբ Ստեվենս («Շալկե-04»): Կանոնադրությամբ պատվավոր կոչմանը կարող են հավակնել միայն աշխարհամասերի ակումբային մրցաշարերը շահած ակումբների ղեկավարները: Հավակնորդների թվում հաշվի էին առնվում նաեւ այն մարզիչները, որոնց թիմերը համաշխարհային աստիճանակարգի լավագույն տասնյակում են Եվրոպայի, Հարավային Ամերիկայի եւ Աֆրիկայի 3 ներկայացուցիչներ, Ասիայի եւ Ամերիկայի (ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի գոտի)՝ 2, ինչպես նաեւ Չեմպիոնների լիգայի եւ Լիբերտադորեսի գավաթի խաղարկության եզրափակիչների մասնակից թիմերի մարզիչները: «Մարզիչ-97»-ը կորոշվի դեկտեմբերին: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի դա Լիպպին էր: Ինչ մնում է ազգային հավաքականի լավագույն մարզչին, ապա հավակնորդները կպարզվեն աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարի ավարտից հետո:

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Սփյուռքը տրոհելու գործում Լևոն Տեր-Պետրոսյանն ավելի մեծ հաջողությունների հասավ, քան КГБ-ն»

Պնդում է Վազգեն Մանուկյանը

Սկիզբը էջ 1

Մանուկյանը նշեց, որ ամերիկյան հանդիպումների շրջանակում ինքն առաջ է քաշել այն հարցը, որ ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման հիմքում պետք է դրվի ինքնորոշման իրավունքի հարգման սկզբունքը: Քոլինզի հետ հանդիպման ժամանակ նշվել է, որ Միացյալ Նահանգները հակված չէ միարժեքորեն մերժելու առաջարկվող ցանկացած լուծում: Մանուկյանը նշեց, որ ամուր, անկախ Հայաստանը պետք է նաև ԱՄՆ-ին, իսկ նավթային ընկերություններից «քոքը» սարքել պետք չէ, քանի որ նախ նավթամուղի լավագույն ճանապարհը Հայաստանով կարող է՝ անցնել, երկրորդ, նավթի տեխնիկական սպասարկման համար մեծ թվով աշխատատեղեր կբացվեն Հայաստանում, մեծ ներդրումներ կլինեն:

Անդրադառնալով սփյուռքի և Հայաստանի հետ հարաբերություններին ԱԺՄ նախագահը նշեց, որ Հայաստանի իշխանությունները ոչ թե փորձեցին մեղմել սփյուռքում առկա հակասությունները, այլ ավելի խորացրեցին դրանք: «Սփյուռքը տրոհելու գործում Լևոն Տեր-Պետրոսյանն ավելի մեծ հաջողությունների հասավ, քան КГБ-ն» ընդգծեց Մանուկյանը: Նա ավելացրեց, որ սփյուռքի ներուժը կարելի է օգտագործել հենց Ղարաբաղի հարցի լուծման համար: Ըստ նրա, Ադրբեջանը հսկայական ջանքեր է թափում արտաքին քաղաքականության բնագավառում, մինչդեռ «Հայաստանի իշխանությունների կողմից վարվող արտաքին քաղաքականությունը զրոյական մակարդակի վրա է»: Նա նշեց, որ Ղարաբաղի հարցի լուծման առնչությամբ ՀՀ ներկա իշխանությունների կողմից առաջ քաշվող թեզը անվտանգության երաշխիքների պահանջը որպես պրոբլեմ ներկայացնելը «մանկամիտ է», քանի որ այդ խնդիրը միջազգային հանրությունը կարող է լուծել՝ զանց առնելով ինքնորոշման իրավունքը:

ԱՄՆ-ի հայկական համայնքի, կուսակցությունների ներկայացուցիչների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ Մանուկյանն ընդգծել է, որ Հայաստանը բոլորի հայրենիքն է, և անթույլատրելի է, որ սփյուռքը ընտրությունների ժամանակ բաժանվի «վազգենականների և լևոնականների»: Մանուկյանը նշեց, որ ԱՄՆ-ում ինքը նշել է, որ Հայաստանի և սփյուռքի համախմբումը կարող է կայանալ հետևյալ խնդիրների շուրջ. անկախության պահպանում, Հայ դատ, Ղարաբաղ, ժողովրդավարություն, սոցիալական արդարություն, հայապահպանում: Ի պատասխան մեր այն հարցին, թե ո՞րն է ինքը համարում այդ խնդիրներից առաջնայինը, Մանուկյանը նշեց Ղարաբաղի և ժողովրդավարության հարցերը: Նա նշեց նաև, որ ԱՄՆ-ում հանդիպել է ոչ միայն ՀՅԴ-ի, այդ թվում բյուրոյի ներկայացուցիչների հետ, այլ նաև ՌԱԿ-ի և Հնչակյան կուսակցությունների հետ: Մանուկյանը նշեց, որ ներկա իշխանությունները փորձում են տրոհել նաև սփյուռքի կուսակցությունները, մինչդեռ նրանց բոլորի համար ընդհանուրն ազգային շահն է:

Մանուկյանը ափսոսանք հայտնեց, որ նման ներուժ ունեցող ժողովրդին թույլ չի տրվում ստեղծել արժանավայել պետություն, այլ ստեղծվում է «քրջոտ պետություն»: «Այս երկրով մենք ո՞ւր ենք գնալու» հարց տվեց նա: Ինչ վերաբերում է իր ԱՄՆ այցի Հայաստանի իշխանությունների արձագանքին, ԱԺՄ նախագահը նկատեց. «Ես չէի պատկերացնում, որ դա հիստերիայի կբերի: Հայաստանի իշխանությունները միայն մեկ պրոբլեմ ունեն՝ մնալ իշխանության, և եթե ԱՄՆ-ն իրեն վատ աչքով նայի, կկպնեն Բանգլադեշին, իսկ եթե Բանգլադեշն այդպես նայի՝ Ֆիլիպիններին, և այդպես շարունակ»:

Մանուկյանը ընդգծեց, որ եթե Հայաստանն ուզում է լուծել Ղարաբաղի խնդիրը, ապա պետք է աշխատի բոլոր պետությունների հետ: Ինչ վերաբերում է այն գնահատականներին, թե միջազգային հանրությունը և պետությունները փորձում են միջամտել Հայաստանի ներքին գործերին, Մանուկյանն այդ առնչությամբ ընդգծեց, թե «Որևէ մեկի կողմից փորձ չի արվել միջամտել Հայաստանի ներքին գործերին», այլ բան է, որ երկրները տվյալ դեպքում նաև ԱՄՆ-ն իրազեկ է Հայաստանում առկա տարբեր երևույթներին:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

«Միր» կայանում առաջացած ճեղքվածքից ընկել է օդի ճնշումը

25 ՀՈՒՆԻՍ. BBC, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանյան անօդաչու բեռնատար «Պրոգրես» տիեզերանավը կայանելու ժամանակ մխրճվել է «Միր» ուղեծրային կայանի մեջ: Ըստ NASA-ի հայտարարության, «Միր»-ում գտնվող ռուսաստանյան տիեզերագնացներից և ոչ մեկը, ինչպես նաև նրանց հետ գտնվող ամերիկյան տիեզերագնացը չեն տուժել: NASA-ն հաղորդեց նաև, որ բախման հետևանքով ուղեծրային կայանի 6 մոդուլներից մեկում ճեղքվածք է առաջացել, ինչի պատճառով «Միր» կայանում օդի ճնշումն ընկել է, սակայն, ռուսաստանյան աղբյուրների համաձայն, անձնակազմին վտանգ չի սպառնում: Ամերիկյան մասնագետները նույնպես գտնում են, որ տիեզերագնացները կարող են մնալ տիեզերանավում և մասնակիորեն վերականգնել վնասված մասերը: «Միր» տիեզերակայանին է կցված նաև «Սոյուզ» տիեզերանավը, որը կարող է օգտագործվել արտակարգ իրադրության դեպքում:

«Որտեղ Միլոշևիչն է, այնտեղ էլ իշխանությունն է»

25 ՀՈՒՆԻՍ. BBC: Սերբիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշևիչը բացառեց հիմնականում ալբանացիներով բնակեցված և անկախության ձգտող Կոսովո նահանգի վարչական կարգավիճակի փոփոխման հնարավորությունը: Ելույթ ունենալով նահանգի մայրաքաղաք Պրիշտինայում տեղի ունեցած հանրահավաքում Միլոշևիչը հայտարարեց, թե թիզ անգամ չի զիջի Կոսովոյի հողից: Նա ասաց նաև, որ տեղիք չի տա արևմտյան պետությունների ճնշմանը, որոնք պահանջում են բանակցություններ անցկացնել Կոսովոյի կարգավիճակի շուրջ: Սերբիայի նախագահը Կոսովոյում է գտնվում այցով՝ անցկացնելով նախընտրական քարոզչություն: Այսօր լրացավ Հարավսլավիայի դաշնության նախագահ Զորան Լիլիչի լիազորությունների ժամկետը և մեկնաբաններից շատերը համարում են, որ Միլոշևիչը վաղը իսկ կհռչակվի դաշնության նախագահ, առավել ևս որ սոցիալիստների կառավարող կուսակցությունն արդեն իսկ առաջադրել է Միլոշևիչի թեկնածությունն այդ պաշտոնին: Ընտրությունները տեղի են ունենալու խորհրդարանում, որտեղ Միլոշևիչի կողմնակիցները մեծամասնություն ունեն: Հիշեցնենք, որ վերընտրվել Սերբիայի նախագահի իր այժմյան պաշտոնին Միլոշևիչն այլևս իրավունք չունի: Տվյալ պահին Հարավսլավիայի դաշնության նախագահը իշխանության և ոչ մի լծակ չունի: Մեկնաբանները կարծում են սակայն, որ երբ Միլոշևիչը դառնա դաշնության նախագահ, ամեն ինչ կփոխվի: Քանի որ, ինչպես ժողովուրդն է ասում. «Որտեղ Միլոշևիչն է, այնտեղ էլ իշխանությունն է»:

Ելցինը կլուծարի՞ Պետդուման

25 ՀՈՒՆԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանի փոխվարչապետ Օլեգ Սիսուևն այսօր կրկին բարձրացրեց Պետդումայի լուծարելու հնարավորության հարց այն բանից հետո, երբ ռուսաստանյան խորհրդարանականները երեկ արձակուրդ գնալուց առաջ մերժեցին մի քանի նախագծեր: Մոսկվայում կայացած մամլո ասուլիսում փոխվարչապետը հայտարարեց, որ Դուման փորձում է չափազանց լարված իրադրություն ստեղծել: Սիսուևն ավելացրեց, որ կառավարությունը կարող է «կոշտ ձևով բարձրացնել արդեն այս տարի Դումայի լուծարելու հարցը»: Նախօրեին Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Անատոլի Չուբայսը մեղադրել էր Դումային, որ վերջինս անկարող է աշխատելու:

Ալիևն էլ է նախարարություններ միացնում

25 ՀՈՒՆԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևն այսօր մի հրամանագիր ստորագրեց, ըստ որի 2 նախարարություններ՝ արտաքին տնտեսական հարաբերությունների և առևտրի, միավորվում են կազմելով նոր, վերակազմավորված առևտրի նախարարություն: Միաժամանակ լուծարվում է «Ապրանքներ ժողովրդին» պետական խոշոր ընկերությունը: Ելույթ ունենալով կառավարության նիստում, որը հեռարձակվում էր հեռուստատեսությամբ, Ալիևը հայտարարեց, թե վերակազմավորումն անհրաժեշտ է շուկայական բարեփոխումներն արագացնելու համար: Նա հայտնեց, որ նախարարությունների ու այլ գերատեսչությունների լուծարումը շարունակվելու է:

ԵՐԵՎԱՆ-ԼԱՌՆԱԿԱ (ԿԻՊՐՈՍ)
ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹԸ ԿԱՏԱՐՎՈՒՄ Է
ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է
ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԻՆ
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀԱՃԵԼԻ ԾՈՎԱՓՆՅԱ ՀԱՆԳՍՏԻ
ԿԻՊՐՈՍՈՒՄ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎԱՓ
ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ
ԲՈԼՈՐ ՏԱՐԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ
ՏԵՍԱՐԺԱՆ ՎԱՅՐԵՐՈՎ
ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՆԵՐ
ԲՈԼՈՐ ՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 538845

ADANA
COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:
★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB:
★ Ընդունում ենք ավանդներ հետևյալ տոկոսադրույքներով

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԱԴՐԱՄ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	36.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:
★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ
Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՀԱՅԻՆՏՈՒՐ

«Հայինտուր» պետական ձեռնարկությունը (նախկին «Ինտուրիստ») կազմակերպում է Ձեզ համար 14-օրյա հանգիստ **Անթալիայում՝ Միջերկրական ծովի** ափին:
Ուղիղ չարտերային չվերթ Երևան-Անթալիա-Երևան:
Առաջին չվերթը **հունիսի 22-ին, հաջորդը հուլիսի 6-ին,** հետագայում՝ **14 օրը** մեկ:
Առաջարկում ենք 3,4,5 աստղանի, ծովափին մոտ գտնվող, հարմարավետ հյուրանոցներ՝ օրը երկու անգամ սնունդով:
Ցանկացողները կարող են տեղավորվել **«Նախարարական կյանք»** հյուրանոցային համալիրում, որ Ձեզ սպասում է, իրոք, հեքիաթային հանգիստ: Ձեր տրամադրության տակ կլինեն 5 ռեստորան, բազմաթիվ բարեր, դիսկոտեկներ, սաունա, թուրքական բաղնիք, մարզական համալիրներ, լողավազաններ:
<u>Վճարելով ուղեգրի արժեքը,</u> դուք կօգտվեք վերը նշված ծառայություններից անվճար և առանց սահմանափակումների՝ ուտելիք և զանազան խմիչքներ՝ վիսկի, ջին, գինի, գարեջուր և այլն:

Շտապեք ապահովել Ձեզ համար տեղեր, քանի որ դրանց քանակը սահմանափակ է:
Սպասում ենք Ձեզ.
Մեր հասցեն՝ ք.Երևան 375010
Փավստոս Բուզանդի թիվ 1
հեռ. 56-40-62, 58-22-82, 58-11-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 606. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 25. 06. 1997. Գինը 100 դրամ